

zelena dežela

št. 198 / avgust 2026

Glasiló Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

16. - 20. 9.
2026

Celjski sejem

MOS 58

..... MOS Svet poslovnih priložnosti | MOS Svet bivanja

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Med 22. in 26. avgustom vabljeni na razstavni prostor Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije v hali B na 64. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni.

Na njem bo KGZS predstavila svoje delovanje in pomen v slovenskem kmetijstvu. Pod okriljem KGZS so svoj prostor poleg osmih kmetijsko-gozdarskih zavodov pri KGZS dobila tudi številna združenja, zveze in društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranitvi in razvoju slovenskega podeželja.

Še posebej vas vabimo na nekatere dogodke, ki jih organizira KGZS:

Nedelja, 23. 8. 2026

10.00–11.30 / Maneža

Prikaz vodenja teličkov – AGRA junior cup

13.00–14.30 / Dvorana 3

Varna in odgovorna udeležba traktorjev v cestnem prometu

14.00–16.00 / paviljon za prašičerejo, hala D1

Krškopoljski prašič – Črnobela harmonija s Krškega polja

Ponedeljek, 24. 8. 2026

10.00–13.00 / Maneža

Ocenjevanje živine in podelitve priznanj govedorejcem

10.00–11.00 / dvorana 4

Manj zavržkov in odpadne hrane

11.30–13.00 / dvorana 4

Problematika invazivnih tujerodnih rastlin na kmetijskih površinah (OrnamentallIAS)

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Torek, 25. 8. 2026

10.00–12.00 / Prireditveni prostor pred upravo

Srečanje ob dnevu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije

10.00–12.00 / Hala D1, prašičerejski paviljon

Kviz za mlade Prašičereja 2026

12.00–13.00 / Dvorana 2

Novi pristopi v kmetijskem svetovanju s pomočjo digitalnih orodij

12.00–13.30 / Dvorana 4

Dan perutninarjev

13.30–15.00 / Dvorana 1

Podelitev priznanj S kmetije za vas

Sreda, 26. 8. 2026

10.00–12.00 / Dvorana 2

Strokovno predavanje in podelitev priznanj zglednim prašičerejcem

10.00–11.00 / Dvorana 2

Prehod na FSDN in uporaba FSDN podatkov

10.00–11.30 / Dvorana 3

Srečanje z zamejskimi Slovenci

14.00–16.00 / dvorana 4

Krškopoljski prašič – Črnobela harmonija s Krškega polja

dr. Jože Podgoršek,
predsednik KGZS

Kolofon

Zelena dežela št. 198, avgust 2026

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno.

Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01 513 66 40
e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si
splet: www.kgzs.si

Odgovorni urednik: Robert Peklaj

Novinar: Marjan Papež

Fotografija na naslovnici: UI

Grafično oblikovanje in prelom:

Jana Janko Škrbec, Studio HTZ

Jezikovni pregled: Alenka Šalej

Fotografije: arhiv KGZS

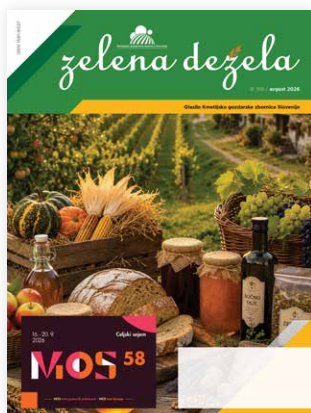
(če ni drugače navedeno)

Tisk: Salomon, d.o.o.

Naklada: 100.000 izvodov

ISSN 1581-9027

spletna izdaja ISSN 2536-2119

Naj nas tepe politika, samo da imamo pravo vreme!

Spoštovane članice in člani!

Letošnje leto zaznamujejo naravne nesreče in tragedije na kmetijah. Od konca zime si le-te podajajo roke – skoraj ni tedna brez škode v kmetijstvu. Spomladanska suša je zmanjšala pridelke na travnikih in ponekod pri žitih. Sledila so neurja s točo, ki so poškodovale trajne nasade in protitočno opremo, nato pa nevihte z močnimi vetrovi, ki so prizadele rastlinsko pridelavo in gozdove. Nato smo prešli v ekstremno vroče in sušno obdobje, ki je zarezalo v vso kmetijstvo: vročina slabša pogoje reje živali ter zmanjšuje prirejo mesa in kakovost mleka, suša pa znižuje količino in kakovost poljščin, krme, trajnih nasadov in vrtnin. Narašča nevarnost prerazmnožitve podlubnikov, opažamo prezgodnje odpadanje listja, ribogojnice pa se soočajo z nizkimi pretoki rek. Posledice letošnjega vremena bodo vidne še leta.

Kaj svetovati ob takem vremenu? Ukrepov s takojšnjim učinkom je malo. Najučinkovitejše je namakanje, kjer je mogoče, sicer pa moramo skrbeti za dobre lastnosti tal, da zadržijo čim več vlage in hranil – s kolobarjenjem, okopavanjem in povečevanjem organske snovi. A mnogi kmetovalci te ukrepe še vedno zanemarjajo.

Na pobudo KGZS so že potekali popisi škode po spomladanskih neurjih s točo, prav tako smo podali pobudo za oceno škode po letošnji suši. Pričakujemo, da bo Uprava za zaščito in reševanje sprejela sklep o popisu tudi letošnje škode, Vlada RS pa nato pripravila program ukrepov in zagotovila zadostna sredstva za lažje premagovanje teh kriznih časov.

Ob naravnih ujmah že nekaj časa spremljamo tudi padanje odkupnih cen pridelkov in izdelkov ter naraščanje stroškov, zlasti goriva in gnojil. Hvaležni smo za sredstva iz evropske rezerve, pričakujemo pa čim višji prispevek naše države. Skupaj z ministrstvom smo se odločili, da bo pomoč zaradi omejenih sredstev tokrat bolj ciljno usmerjena tistim kmetijam, ki jo najbolj potrebujejo.

Za nami so tudi volitve in nova vodstva na ministrstvih in vladi. Prvi sestanki obe-tajo spremembe na bolje – jeseni pričakujemo spremembe Zakona o zaščiti živali in strateškega načrta SKP. Na KGZS že izvajamo pritisk, naj ministrstva pri strateških dokumentih ne pozabijo na prehransko suverenost in slovenskega kmeta. Tako smo že zmanjšali površino varovanih območij v Nacionalnem načrtu obnove narave, izpostavili potrebo po pavšalni obdavčitvi prve faze predelave in po turističnem evru za območja z omejenimi dejavniki, pripravljamo pa tudi dolgoročno gozdarsko strategijo.

Če smo lani trpeli predvsem zaradi neprimerne kmetijske politike, letos trpimo zaradi narave. Zato raje: naj nas tepe politika, samo da imamo običajno vreme, primerno za kmetijstvo. Politiko znamo brzdati, vremena pa ne.

Se vidimo na sejmu v Gornji Radgoni – veseli bomo vašega obiska in klepeta z vami.

OBVESTILO

Spoštovani, z namenom, da bi z denarjem, ki ga dobimo z zborničnim prispevkom, ravnali čim bolj odgovorno in racionalno, smo na tiste naslove, kjer bivata dva ali več članov oziroma članic z enakim priimkom, poslali le en, tako imenovani skupni izvod na gospodinjstvo. Če se strinjate s tem, vam ni treba ničesar storiti. Če pa vseeno želite prejemati svoj izvod glasila Zelena dežela, nam, prosim, to javite pisno (KGZS – Zelena dežela, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana) ali prek elektronske pošte (zelena.dezela@kgzs.si) z vašimi podatki (Ime in priimek, Naslov, Pošta) in pripisom Želim svoj izvod, da vas ponovno dodamo na seznam prejemnikov Zelene dežele. Hvala za razumevanje!

Uredništvo Zelene dežele

VSEBINA

NA KRATKO

- 5 Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

V SREDIŠČU

- 7 Od ideje do uspešne izvedbe
8 Načrt dobre higienske prakse – nuja ali le birokratska ovira?
9 Predelava sadja tudi kot dopolnilna dejavnost na kmetiji
10 Od manj vrednih kosov mesa do vrhunskih mesnih dobrot

ZASTOPANJE

- 12 Prihodnost kmetijstva: mladi, ženske in generacijska prenova
13 Bioekonomija – nova priložnost za slovensko podeželje

SVETOVANJE

- 15 Zlata trsna rumenica – ukrepanje je nujno
16 Zveri – tihi ubijalci podeželja
17 Varna in odgovorna udeležba traktorjev v cestnem prometu
19 Delovne nezgode v povezavi s kmetijstvom
20 Islandija povezala evropske pašnike
21 Naravi prijazna pridelava grozdja
22 Celosten pristop k namakanju in gnojenju
23 FiBL – svetovni referenčni center za ekološko kmetijstvo

IZ NAŠIH ZAVODOV

- 24 Inovacije, ki kmetije popeljejo v prihodnost
25 Kraški fenomen pod drobnogledom naravovarstvenikov

ZGLEDI VLEČEJO

- 26 Les je lep, trpežen in drži vodo

PROMOCIJA

- 28 S kmetije za Vas: 31 let odkrivanja najboljših slovenskih kmetij
34 MOS 2026: Pet dni rešitev, strokovnega znanja in poslovnih priložnosti
35 Sejem spet bo živ
36 Izbrani dogodki AGRA 2026
38 Nova znanja in spoznanja na sejmu
40 Priložnost za kmetije: sejem Narava – zdravje 2026

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

NEKATERI POMEMBNEJŠI DOGODKI V PRIHODNIH MESECIH

KDAJ	KAJ / KJE
22.–26. 8.	Sejem AGRA, Gornja Radgona
16.–20. 9.	Mednarodni obrtni sejem, Celje
8.–11. 10.	Sejem narava zdravje, Ljubljana
2.–4. 10.	Jesenski kmetijski sejem; Komenda
11. 10.	Srečanje kmetov; Ponikva in Slom

NEKATERI POMEMBNI ROKI

DO KDAJ	KAJ
4. 9.	Javni razpis za intervencijo IRP40 – Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme / Podintervencija izgradnja individualnih namakalnih sistemov
9. 9.	Javni razpis za podintervencijo naložbe majhnih kmetij v okviru intervencije IRP02 naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev
17. 9.	2. javni razpis za intervencijo IRP31 podpora za projekte EIP
25. 9.	1. Javni razpis za intervencijo IRP40 – Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme Podintervencija B: Nakup namakalne opreme
19. 10.	2. Javni razpis za intervencijo IRP05, izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč, podintervencija izvedba komasacij kmetijskih zemljišč

Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom

KLJUČNI IZZIVI KMETIJSTVA PRIHODNOSTI

Na sedežu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) v Ljubljani je konec julija potekala 6. redna seja Sveta KGZS. Člani sveta so obravnavali ključna vprašanja, ki bodo pomembno vplivala na prihodnji razvoj slovenskega kmetijstva, gozdarstva in podeželja, ter sprejeli več pomembnih stališč in sklepov.

Osrednja tema seje je bil osnutek Nacionalnega načrta za obnovo narave (NNON), ki so ga predstavili predstavniki Ministrstva za okolje in prostor. Svet KGZS je podprl pripombe in predloge KGZS ter poudaril, da morajo biti prehranska varnost, prostovoljnost ukrepov in spoštovanje zasebne lastnine temeljna izhodišča pri pripravi in izvajanju načrta. Člani sveta so opozorili, da ukrepi ne smejo zmanjševati obsega kmetijske pridelave ali ogroziti konkurenčnosti slovenskega kmetijstva. Posebej so izpostavili pomen živinoreje pri ohranjanju travišč in kulturne krajine ter zahtevali, da se za izvajanje naravovarstvenih ukrepov zagotovijo dodatna sredstva zunaj skupne kmetijske politike.

Svetniki so obravnavali tudi začetna izhodišča nove skupne kmetijske politike po letu 2027. Strinjali so se, da mora prihodnja politika ohraniti močno podporo aktivnim kmetom, pridelavi hrane in prehranski varnosti ter zagotoviti ustrezno zastopanost predstavnikov kmetov pri pripravi slovenskih pogajalskih izhodišč. Posebej so poudarili potrebo po jasni opredelitvi aktivnega kmeta, podpori družinskim kmetijam in mladim prevzemnikom ter zgodnjem vključevanju KGZS v pripravo novega programskega obdobja.

Velik del razprave je bil namenjen vse pogostejšim napadom volka in medveda na domače živali. Svet KGZS je opozoril na vse težje razmere na območjih z intenzivno pašo in poudaril, da obstoječi zaščitni ukrepi na številnih planinskih in gorskih območjih niso izvedljivi. Sprejel je več sklepov, s katerimi poziva pristojni ministristvi k spremembi statusa volka v lovno vrsto, pravočasni pripravi odloka za upravljanje populacije medveda, učinkovitejšemu upravljanju drugih vrst, ki povzročajo škodo v kmetijstvu, ter pripravi zakonodaje, ki bo omogočala učinkovitejšo varovanje živine in pridelkov.

Člani sveta so razpravljali tudi o ukrepih za pomoč kmetijam zaradi suše, drugih vremenskih ujm ter vpliva vojne na Bližnjem vzhodu. Podprli so predloge KGZS za neposredno pomoč najbolj prizadetim kmetijam, čimprejše izplačilo že odobrenih pomoči ter polno izkoriščenje evropskih kriznih sredstev. Ob tem so poudarili, da je treba več vlagati v preventivne ukrepe, predvsem v razvoj namakalne infrastrukture in poenostavitev postopkov za njeno gradnjo.

Svet KGZS je podprl tudi nadaljnje aktivnosti za debirokrazitacijo kmetijstva. Člane sveta in strokovne službe je pozval, naj do 10. avgusta dopolnijo zbir predlogov za odpravo administrativnih ovir, ki jih bo KGZS posredovala pristojnim ministristvom.

Na seji so obravnavali še predlog sprememb Pravilnika o zakupu kmetij in kmetijskih zemljišč. Svet KGZS je podprl predlagane spremembe pravilnika in potrdil pripombe KGZS, ki se med drugim nanašajo na boljše pogoje za zaokroževanje zemljišč, ustrenejša merila za prednostne upravičence, večjo podporo aktivnim kmetom in družinskim kmetijam ter učinkovitejše upravljanje državnih kmetijskih zemljišč.

Svet KGZS je ob zaključku seje poudaril, da bo tudi v prihodnje dejavno sodeloval pri pripravi zakonodajnih rešitev ter dosledno zastopal interese slovenskih kmetov, gozdarjev in lastnikov zemljišč.

HVALA ZA SOLIDARNOST

Ob nedavnem požaru, ki je prizadel kmetijo Bukovnik, ste številni posamezniki, podjetja in organizacije pokazali, da solidarnost na slovenskem podeželju živi. S pomočjo Fundacije Srce podeželja smo zbrali pomemben del sredstev, ki bodo družini pomagali pri odpravljanju posledic požara in začetku obnove.

Iskrena hvala vsem, ki ste prispevali svoj dar. Vsak prispevek, ne glede na njegovo višino, pomeni konkretno pomoč in sporočilo prizadetim, da v težkih trenutkih niso sami.

Žal pa nesreče na kmetijah niso osamljen primer. Požari, poplave in druge naravne nesreče ter delovne nesreče lahko v trenutku ogrozijo delo in preživetje kmetijskih gospodarstev. Prav zato je Fundacija Srce podeželja ustanovljena z namenom, da lahko hitro in učinkovito pomaga kmetom, ko pomoč najbolj potrebujejo.

Zato vabimo vse, ki to zmorete, da Fundacijo Srce podeželja podprete tudi v prihodnje. Vaša sredstva ne pomenijo le pomoči eni kmetiji, temveč omogočajo, da bomo lahko pomagali tudi drugim kmetijam in družinam, ki jih bodo prizadele nepredvidljive življenjske preizkušnje.

Skupaj dokazujemo, da je slovensko podeželje povezano, srčno in pripravljeno priskočiti na pomoč.

DRAŽJA KMEČKA NAFTA OGROŽA PRIDELAVO HRANE

KGZS je Vladi Republike Slovenije že marca predlagala ukrepe za finančno pomoč kmetijskim gospodarstvom zaradi visokih cen t. i. kmečke nafte. Predlagani ukrepi do danes niso bili sprejeti, medtem pa so se cene goriv ponovno občutno zvišale.

Kmetijske organizacije (KGZS, Združenje slovenske kmečke iniciative, Čebelarstva zveza Slovenije, Zadruga zveza Slovenije, Sindikat kmetov Slovenije, Zveza slovenske podeželske mladine) opozarjajo, da so se cene energentov med 25. januarjem in 21. julijem 2026 izrazito povečale. Največjo rast je

zabeležilo kurilno olje oziroma kmečka nafta, katere cena se je zvišala kar za 45 odstotkov. To pomeni velik dodatni strošek za kmetijska gospodarstva, saj je gorivo eden ključnih vhodnih stroškov pri pridelavi hrane.

Podražitve prihajajo v času največje porabe goriva. Zaključuje se žetev žit, poteka setev ozelenitev, ki so pomemben ukrep za varovanje tal, pred vrati pa so spravilo koruze, krompirja, sadja in grozdja ter jesenska setev žit in drugih prezimnih posevkov. Pri številnih opravilih kmetijska mehanizacija dnevno porabi tudi celoten rezervoar goriva, letna poraba pa pri številnih kmetijah znaša več tisoč litrov.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek: »V tem trenutku smo priča najvišji ceni kmečke nafte v letošnjem letu. Ker se podražitve dogajajo v času največjih sezonskih opravil na kmetijah, smo na Ministrstvo za kmetijstvo, Ministrstvo za infrastrukturo ter Ministrstvo za finance naslovili poziv k pripravi ukrepov za obvladovanje naraščajočih stroškov kmetijskih gospodarstev.«

Podpredsednik Čebelarke zveze Slovenije Marko Alauf opozarja, da visoke cene goriva močno prizadenejo tudi čebelarje. Ravno v tem obdobju je vrhunec čebelarke sezone, ko je zaradi izkoriščanja različnih paš in zagotavljanja dobre oskrbe čebeljih družin potrebnih največ prevozov ter obiskov čebeljakov. Seletev panjev na različne pašne lokacije je eden ključnih pogojev za uspešno čebelarjenje, zato vsak dvig cen goriva neposredno povečuje stroške pridelave slovenskega medu.

V ISKANJU REŠITVE ZA KMETIJSTVO

Predstavniki Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so se konec junija sestali s predstavniki Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za notranje zadeve ter Ministrstva za finance. Na delovnih srečanjih so obravnavali vrsto aktualnih vprašanj, ki pomembno vplivajo na delovanje slovenskih kmetij, ter predstavili predloge za izboljšanje razmer.

Na srečanju z Ministrstvom za okolje in prostor je KGZS izpostavila problematiko upravljanja velikih zveri in vse večjo škodo, ki jo povzročajo napadi na pašne živali. Opozorila je, da se zaradi vedno večjih tveganj ponekod že opušta paša na planinah, kar ogroža ohranjanje kulturne krajine in tradicionalnega pašništva. Sogovorniki so obravnavali tudi pripravo Nacionalnega načrta za obnovo narave, problematiko vodovarstvenih območij, protipoplavno zaščito Savinjske doline, vrednotenje nepremičnin v razlastitvenih postopkih, vprašanje bonitetnih točk, razvoj akvakulture in izvajanje nitratne uredbe.

Na sestanku z Ministrstvom za notranje zadeve je KGZS opozorila na potrebo po učinkovitejšem varovanju kmetov, njihovega premoženja, pridelkov in živine ter izpostavila pomen večje varnosti na podeželju. Obravnavali so tudi vprašanje javnega naročanja hrane za javne prehranske obrate in možnosti za večjo vključitev lokalno pridelane hrane s pobudo o možnosti naročene pridelave pred novo vegetacijo in izboljšano organizacijo na obeh straneh – pri naročniku dobre prakse skupnih naročil in dostave ter odprave birokratskih ovir.

Na srečanju z Ministrstvom za finance je KGZS predstavila predloge za izboljšanje davčnega in poslovnega okolja za slo-

venske kmetije. Med njimi so pavšalna obdavčitev prve stopnje predelave, odprava neenakosti v zvezi z normiranimi odhodki za kmečke zavarovance, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, uvedba t. i. turističnega evra za območja z omejenimi dejavniki ter ureditev pobotanja pri davčnih obveznostih. Posebno pozornost so namenili tudi evropski uredbi CBAM, pri čemer je KGZS izrazila podporo prizadevanjem držav članic za predstavitev začetka izvajanja uredbe oziroma izvzetje gnojil iz njenega področja uporabe.

Na vseh treh srečanjih je KGZS poudarila, da slovensko kmetijstvo potrebuje predvidljivo zakonodajno okolje in učinkovite rešitve za izzive, s katerimi se kmetije soočajo v praksi. Ob tem je izpostavila pomen rednega dialoga med državo in predstavniki kmetov, saj je le s sodelovanjem mogoče oblikovati ukrepe, ki bodo prispevali h konkurenčnemu, odpornejšemu in trajnostnemu slovenskemu kmetijstvu.

SANACIJA PO UJMAH

Sanacija po ujmah prinaša eno najnevarnejših del v kmetijstvu in gozdarstvu. KGZS in ZGS opozarjata, da se po neurjih povečuje število nesreč, pogosto s tragičnimi posledicami. Leta 2025 je pri delu umrlo 21 ljudi, od januarja do maja letos pa že 12 – največ pri delu v gozdu in v nesrečah s traktorji.

Najpogostejši vzrok ostaja nepazljivost, številne nesreče pa se zgodijo ob prevračanju traktorjev. Analize kažejo, da bi bilo mogoče večino smrti preprečiti z uporabo varnostnega pasu in zaščitne opreme. Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek poudarja, da »vsaka smrt pomeni prazno mesto za družinsko mizo«, zato mora varnost postati samoumevna. Strokovnjaki dodajajo: v gozd nikoli brez čelade, v traktorju vedno pripet – en klik lahko reši življenje. In nekdanjim predsednicam, ki so s svojim delom pustile neizbrisen pečat.

AGRA

Država partnerica - ALŽIRIJA

64. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

22. - 26. 8. 2026
Gornja Radgona

POMURSKI SEJEM

Od ideje do uspešne izvedbe

Dopolnilne dejavnosti odpirajo nove priložnosti za razvoj kmetij

Slovensko podeželje ponuja številne priložnosti za razvoj poslovnih idej, ki temeljijo na znanju, delu in virih, ki jih kmetije že imajo na voljo. Dopolnilne dejavnosti na družinski kmetiji (DDK) predstavljajo eno najučinkovitejših možnosti za ustvarjanje dodatnega dohodka, večjo gospodarsko stabilnost ter razvoj novih delovnih mest na podeželju. Pot od prve zamisli do uspešne dejavnosti pa zahteva dobro pripravo, ustrezno podporo in predvsem pogum za prvi korak.

Kaj je dopolnilna dejavnost na kmetiji?

DDK je po Zakonu o kmetijstvu (Zkmet-2) namenjena boljši rabi (ne izrabi) proizvodnih zmogljivosti, delovne sile in uporabi naravnih virov družinske kmetije za ustvarjanje dodatnega dohodka. Njena posebnost je, da ne gre za registrirano dejavnost fizične osebe (samostojni podjetnik posameznik), temveč se lahko izvaja pod določenimi pogoji le v okviru družinske kmetije, ki je le ena od oblik kmetijskega gospodarstva. Torej izvaja jo fizična oseba, ki je član/ica družinske kmetije in je pridobila odločbo krajevno pristojne upravne enote.

Osnovni pogoj za opravljanje večine DDK je, da ima družinska kmetija na voljo najmanj en hektar primerljivih kmetijskih zemljišč. Ta so lahko v lasti ali zakupu. Pri nekaterih dejavnostih, povezanih s čebelarstvom, pa se pogoj izpolnjuje z zadostnim številom čebeljih družin (10 čebeljih družin). Poleg tega so za posamezne vrste dejavnosti predpisani še posebni pogoji glede surovin, opreme, prostorov ali strokovne usposobljenosti.

Velika prednost razvoja DDK je, da posameznik praviloma začne v okolju, ki ga dobro pozna. Kmetija predstavlja varno razvojno okolje, v katerem so že na voljo osnovni prostori, oprema, surovine in podpora družinskih članov. Prav zato začetna vlaganja običajno niso visoka. Največja izguba ob morebitnem neuspehu je pogosto le nekaj vložnega časa, administrativni stroški ter določena količina lastnih surovin. Strah pred začetkom je zato največkrat neutemeljen.

Uspešna DDK temelji predvsem na osebni motivaciji, vztrajnosti in pripravljenosti na stalno izpopolnjevanje. Ne glede na to, ali gre za peko kruha in peciva, predelavo mleka, predelavo sadja, strojne storitve ali turizem na kmetiji, mora nosilec dejavnosti razumeti svoj trg, potrebe kupcev ter zahteve zakonodaje. Poslovni uspeh je pogosto rezultat dolgoročne predanosti, ne pa hitrih odločitev.

Podpora javne službe kmetijskega svetovanja

Pomembno vlogo pri tem ima Javna služba kmetijskega svetovanja (JSKS), ki deluje v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije.

Svetovanje pred pridobitvijo dovoljenja vključuje predstavitev zakonodajnih zahtev, tehničnih in tehnoloških pogojev, preverjanje primernosti prostorov in opreme, pomoč pri urejanju evidenc ter usmeritve pri potrebnih znanjih in usposabljanju. Svetovalci pomagajo tudi pri urejanju postopkov pred različnimi institucijami, kot so upravne enote, finančna uprava, Uprava za varno hrano ter druge pristojne ustanove. Med pomembnejšimi področji svetovanja so pridobivanje nepovratnih sredstev, priprava investicijske dokumentacije, davčna vprašanja, sistemi kakovosti, certificiranje izdelkov, trženje, promocija ... Poseben poudarek je namenjen tudi mreženju, izmenjavi izkušenj in promociji primerov dobrih praks.

Še posebej pomembno je delo z mladimi, ki v DDK pogosto prepoznajo možnost za ustvarjanje osebne kariere na domači kmetiji. Podeželje danes ne pomeni več zgolj osnovne kmetijske pridelave, temveč ponuja številne priložnosti v predelavi, turizmu, storitvah, rokodelstvu in drugih inovativnih dejavnostih.

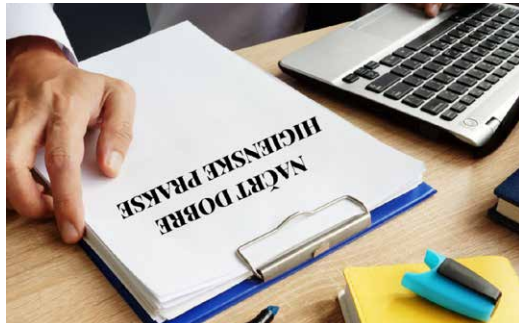
V času, ko podeželje ponuja vse več možnosti za razvoj novih izdelkov, storitev in podjetniških zgodb, se velja vprašati: katere potenciale skriva moja kmetija? Katere svoje spretnosti, znanja in izkušnje bi lahko pretvoril v dopolnilno dejavnost? Ali morda priložnost, ki jo iščem drugje, že dolgo čaka doma? In če imam voljo, osnovne pogoje ter strokovno podporo na dosegu roke, kaj me pravzaprav še zadržuje, da ne naredim prvega koraka od ideje do uspešne dopolnilne dejavnosti na kmetiji?

Podeželje ni prostor omejitev. Je prostor priložnosti. Priložnost pa postane resničnost šele takrat, ko se odločimo in začnemo.

 Andrejka Krt, KGZS

Načrt dobre higienske prakse – nuja ali le birokratska ovira?

Načrt dobre higienske prakse kot orodje za varno predelavo in večje zaupanje kupcev

Pri svojem delu sem se srečala z različnimi situacijami, povezanimi s higiensko prakso znotraj različnih predelav, ki se odvijajo v okviru dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Srečala sem se tudi z različno naklonjenostjo higienskim standardom pri izvajalcih dejavnosti in se posvetila težavam, ki so nastale v zvezi z inšpekcijskimi pregledi prostorov za predelavo in skladiščenje izdelkov. Naletela sem na primere odlično urejenih prostorov za predelavo, kjer dejavnosti vseeno še niso priglasili, saj so se bali, da še vedno ne ustrezajo vsem standardom. Po drugi strani pa sem naletela tudi na primere, kjer so bili potrebni izboljšave in dodatne ureditve, ki bi z vidika higiene precej izboljšale in konec koncev tudi olajšale delovanje.

V praksi se pogosto izkaže, da največja ovira ni sama ureditev prostorov ali priprava dokumentacije, temveč predvsem strah pred tem, da nekaj ni narejeno pravilno. Marsikdo ima občutek, da mora biti vse popolno že ob začetku opravljanja dejavnosti, kar pa pogosto povzroči le dodatno negotovost in odlašanje. Ravno zato se mi zdi pomembno poudariti, da je namen higienskih pravil predvsem usmerjanje in pomoč pri zagotavljanju varne proizvodnje, ne pa iskanje napak.

NDHP – med dvomom in priložnostjo

K zapisu tega članka so me misli vabile že nekaj časa, saj sem med nosilci dejavnosti opazila dve različni mnenji o načrtu dobre higienske prakse. Eno je tisto, ki predpostavlja, da je načrt dobre higienske prakse (NDHP) le birokratska ovira, ki otežuje izvajanje dejavnosti. Drugi vidik pa izhaja iz miselnosti, da določena pravila predstavljajo prednost in korist tako za nosilce dejavnosti kot tudi za njihove kupce.

In ravno to je tisto, kar bi rada še posebej izpostavila. Načrt dobre higienske prakse še zdaleč ni le birokratska ovira ali zgolj skupek dokumentov, ki jih je treba pripraviti za inšpektorja. Prav tako ni dokument, ki bi vas kakor koli oviral pri izvajanju vaše dejavnosti. Pravzaprav je ravno nasprotno – načrt dobre higienske prakse je lahko odlična opora in uporabno orodje pri zagotavljanju varne hrane za potrošnike.

Pogosto se namreč zgodi, da na dokumentacijo gledamo predvsem kot na obveznost, ki jo je treba pripraviti zato, ker to zahteva zakonodaja. Ko pa nosilec dejavnosti začne dokument dejansko uporabljati pri svojem delu, hitro ugotovi, da mu lahko prihrani veliko časa in tudi marsikatero nevšečnost. Jasno opredeljeni postopki pomenijo večjo preglednost dela, lažje uvajanje morebitnih novih sodelavcev ali družinskih članov v proces predelave ter večjo zanesljivost pri vsakodnevnem delu.

Hkrati predstavlja NDHP tudi dokaz, da se proizvajalec zaveda svoje odgovornosti in pri svojem delu skrbi za kakovost ter varnost izdelkov. Potrošniki danes vse bolj cenijo sledljivost in zaupanje v živila, ki jih kupujejo. Prav zato so dobro zastavljeni postopki in dosledno izvajanje higienske prakse pomembni tudi z vidika ugleda posamezne kmetije oziroma dopolnilne dejavnosti.

Sledljivost kot ključni element varne predelave

Lahko povzamemo, da je NDHP dokument, ki služi predvsem proizvajalcu. V tej mapi so zbrani dokumenti, ki predstavljajo celoten postopek predelave posameznega živila in opisujejo natančen potek procesa, ki zagotavlja, da pri tem ne pride do napak, ki bi lahko vplivale na neoporečnost končnega izdelka.

Če sledite tudi serijam proizvodnje in jih redno beležite, lahko v primeru nepravilnosti, ki se pojavijo znotraj ene serije, zavržete le izdelke iz te serije. Ne upam si pomisliti, kaj bi se zgodilo, če bi morali zavreči celotno proizvodnjo tistega leta, ker ne bi mogli natančno ugotoviti, kdaj je problematični izdelek nastal.

Prav sledljivost je ena največjih prednosti dobro pripravljene načrta. Kadar so postopki zapisani in evidence redno vodene, lahko ob morebitni težavi hitro ugotovimo njen izvor in ustrezno ukrepamo. To pomeni manjšo gospodarsko škodo za proizvajalca, hkrati pa večjo varnost za potrošnike, kar je navsezadnje tudi glavni namen vseh higienskih zahtev.

Za zaključek bi vas rada spodbudila oziroma pravzaprav pomirila – predvsem tiste, ki se svoje dejavnosti še ne upate priglasiti, ker menite, da še niste dovolj opremljeni ali da vas bo birokracija preveč ovirala. Poudarila bi tudi, da smo vam svetovalci za dopolnilne dejavnosti vedno na voljo za pomoč, tudi pri pripravi načrtov dobre higienske prakse.

Naj vas torej načrt dobre higienske prakse ne odvrne od razvoja vaše dejavnosti. Poskusite nanj pogledati kot na pripomoček, ki vam bo dolgoročno olajšal delo, povečal varnost vaših izdelkov in prispeval k večjemu zaupanju kupcev. Nenazadnje je kakovostna in varna hrana cilj vseh nas, ki sodelujemo pri njeni pridelavi in predelavi.

Maja Križnar, KGZS – Zavod Ljubljana

Predelava sadja tudi kot dopolnilna dejavnost na kmetiji

“Koder mnogo sadja zori, tamkaj je dosti pridnih ljudi.”

Vremenski ekstremi in vpliv na sadjarsko sezono 2026

Pridelava sadja je pogosto odvisna od vremenskih razmer, letine in razmer na trgu. Ob dobri letini lahko pride do presežkov pridelka, kar pogosto povzroči padec odkupnih cen. Predelava sadja pa predstavlja učinkovit način, da se poveča dodana vrednost pridelka, zmanjša odvisnost od odkupovalcev in izboljša ekonomska uspešnost kmetije. Uspešnost sadjarske pridelave je tudi vse bolj odvisna od prilagajanja na podnebne spremembe. Pravilna oskrba tal, učinkovito namakanje, zaščita pred točo in sončnimi ožigi ter skrb za zdravstveno stanje nasadov so v letih z izrazitimi vremenskimi ekstremi ključni ukrepi za ohranjanje kakovosti in količine pridelka.

Sadjarsko sezono 2026 so zaznamovali številni vremenski ekstremi, ki so vplivali na rast, razvoj in kakovost pridelka. Med najpomembnejšimi izzivi so bili: spomladanske pozebe, pomanjkanje padavin v začetku rastne sezone, pogosta neurja s točo ter vročinski valovi v poletnem obdobju. Sušno vreme od začetka brstenja do faze zelenih popkov je na številnih območjih povzročilo primanjkljaj talne vlage. Konec aprila in v začetku maja so se na posameznih območjih pojavile pozne pozebe, ki so zmanjšale pridelek, v začetku maja in junija pa so številne sadovnjake prizadela neurja s točo. Toča je povzročila mehanske poškodbe listov, poganjkov in plodov ter povečala možnost okužb z boleznimi.

Predelava kot priložnost za ohranjanje vrednosti pridelka

Prav zaradi teh vremenskih vplivov bo tudi letos predelava sadja predstavljala pomembno priložnost za ohranjanje njegove vrednosti. Velik delež plodov je oz. bo zaradi mehanskih poškodb, neenakomerne velikosti ali slabšega zunanjšega vide-

Za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah je nujno sodelovanje vseh, ki delujemo na podeželju. Tudi kmetijski svetovalci in specialisti se med seboj povezujejo, tako da je pridelava, predelava, ponudba in ekonomičnost povezana med seboj v celoto. Na KGZS – Zavodu Novo mesto imamo vso potrebno opremo in znanje za predelavo sadja v sadni sok, sadno vino, sadni kis, sadno žganje in suho sadje, zato vabljeni na naša predavanja, delavnice in demonstracijske prikaze, ki jih izvajamo po vsej Sloveniji.

za izgubil tržno vrednost za daljše skladiščenje in prodajo v svežem stanju, vendar ob ustrezni oskrbi lahko ohrani kakovost in ostane primeren za predelavo v različne sadne izdelke. Predelava tako zmanjšuje izgube pridelka, povečuje dodano vrednost sadja ter sadjarjem omogoča učinkovitejšo izrabo pridelka tudi v letih z neugodnimi vremenskimi razmerami.

Sadja imamo zelo veliko vrst, nekajkrat toliko pa je tudi izdelkov iz sadja. Raznoliko sadje in okusi, arome, barve in oblike so lastnosti, ki so zelo uporabne pri pripravi različnih jedi, pijač in shrankov. Vsak dan se tudi vse bolj zavedamo, kako pomembno je, kakšno hrano jemo. Zato tudi vse več ljudi prisega na lokalno hrano, ki ima v primerjavi z uvoženo marsikatero prednost. Je bolj okusna, sveža in hranljiva in zaradi krajših transportnih poti ni dodatno obdelana. Z nakupom lokalnih izdelkov tako naredimo majhen, a pomemben korak v podporo lokalnemu gospodarstvu.

Priglasitev dejavnosti in zakonski pogoji predelave

Način in postopki same predelave sadja, torej tehnologija, je enaka tako za osebne potrebe kot če želimo viške proizvodov prodati. Razlika je le v priglasitvi dejavnosti. Če svoje izdelke kmetje predelujejo le za svoje potrebe, ni potrebno priglasiti dopolnilne dejavnosti na kmetiji, če pa imajo le-teh toliko, da jih nameravajo tudi tržiti, je priglasitev dopolnilne dejavnosti obvezna. Poznati je potrebno zakonske pogoje za priglasitev predelave sadja kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji, dobiti nasvete pri ureditvi prostorov in spoznati osnove smernic dobre higienske prakse. Dopolnilna dejavnost predelave na kmetiji tako predstavlja dodano vrednost osnovnim kmetijskim pridelkom in nudi možnost za dodatno zaposlitev družinskih članov ter večji prihodek na kmetiji. Ima torej ključno vlogo za večjo konkurenčnost slovenskih kmetij.

Predelava sadja sodi v skupino predelave primarnih kmetijskih pridelkov (rastlinskega in živalskega izvora), gozdnih sadežev in zelišč, kjer se lahko izbira med naslednjimi oblikami dopolnilne dejavnosti na kmetiji:

- proizvodnja sadnih in zelenjavnih sokov (SKD 10.320),
- predelava in konzerviranje sadja in zelenjave (SKD 10.390 – marmelade, kompoti, namazi, sušenje),
- proizvodnja kisa (SKD 10.840),
- proizvodnja žganih pijač (SKD 11.010),
- proizvodnja drugih fermentiranih pijač in sadnih vin (SKD 11.030).

Neposredna prodaja predelanih izdelkov na domu, tržnicah ali preko lokalnih trgovin omogoča doseganje višjih prodajnih cen, saj se izognemo posrednikom. Hkrati se vzpostavi neposreden stik s kupci, kar omogoča boljše prepoznavanje njihovih

želja in prilagajanje ponudbe njihovim potrebam. Kakovostni domači izdelki pogosto dosegajo večje zaupanje potrošnikov, ki vse bolj cenijo lokalno pridelano hrano z znanim poreklom.

Storitve predelave kot priložnost za manjše kmetije

Odločitev za predelavo pa prinaša seveda tudi določene obveznosti. Potrebni so dodatni prostori in oprema, registracija ustrezne dejavnosti, poznavanje tehnologije predelave ter upoštevanje higienskih in zakonodajnih zahtev. Poleg tega zahtevata predelava in trženje več časa, dela in podjetniškega znanja. Kljub dodatnim zahtevam je predelava sadja za številne kmetije pomembna razvojna priložnost. Omogoča ustvarjanje izdelkov z višjo dodano vrednostjo, večjo konkurenčnost na trgu, boljše izkoriščanje lastnega pridelka ter stabilnejše in višje prihodke. Zato predstavlja pomemben korak k večji ekonomski neodvisnosti in dolgoročni uspešnosti kmetijskega gospodarstva.

Če ima nekdo manjše pridelovalne površine in se mu iz kakršnegakoli razloga ne obrestuje kupovati in vzdrževati svoje opreme, to ne bi smelo biti ovira pri doseganju njegovih ciljev. V takšnih primerih je smiselno izkoristiti storitve tistih, ki imajo ustrezno profesionalno opremo. Zato je dobrodošlo, da ponudniki s profesionalno opremo za predelavo sadja priglasijo tudi dopolnilno dejavnost na kmetiji ter svoje storitve ponudijo tistim, ki jih potrebujejo. Z nudenjem in koriščenjem storitev s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo in ročnim delom lahko skupaj prispevamo k bolj racionalni organizaciji dela na kmetijah, nižjim stroškom, višji kakovosti opravljenih storitev in hkrati tudi k manjšemu obremenjevanju okolja.

Tatjana Škof, KGZS – Zavod Novo mesto

Od manj vrednih kosov mesa do vrhunskih mesnih dobrot

V predelavi in sodobni prehrani postaja vedno pomembnejše odgovorno ravnanje s surovinami ter zmanjševanje količin zavržene hrane, zato je pomembno, da znamo čim bolje izkoristiti celoten trup živali, ne le najbolj cenjenih kosov mesa.

Pomemben razlog za takšno ravnanje je tudi zmanjševanje stroškov proizvodnje, pri tem pa nastane tudi manj odpadkov, pomeni manjšo obremenitev okolja. Uporaba celega prašiča prispeva k trajnostni pridelavi hrane in spoštljivemu odnosu do živali. Manj vredni kosi mesa pogosto vsebujejo več vezivnega tkiva, maščobe ali pa so nepravilne oblike in so zato za kupca manj sprejemljivi in privlačni. To so predvsem glava, podgrlina, koža, obreznine ter drobovina. Kljub nižji tržni vrednosti pa imajo pomembno prehransko, tehnološko in ekonomsko vrednost, zato jih lahko predelamo v različne namaze, pašte, tlačenke ali druge tradicionalne mesne izdelke, ki imajo

v slovenski kulinariki dolgo tradicijo. Poleg ekonomskega in okoljskega vidika pa ima to tudi kulturni pomen. Tradicionalni izdelki, kot je tlačenka, predstavljajo del slovenske kulinarčne dediščine. Zato je pomembno, da se znanje o predelavi mesa in recepture prenašajo iz generacije v generacijo, da se ohranjajo lokalne prehranske navade in tudi domače koline kot del kulturne dediščine. Koline so bile v preteklosti ključnega pomena za samooskrbo kmečkih družin, saj so zagotavljale mesne izdelke za prehrano ljudi celo leto. Domače koline pa so tudi primer, kako se lahko pri prašiču porabijo vsi kosi mesa, seveda za različne mesne izdelke in jedi.

Tudi na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Celje organiziramo usposabljanja s področja predelave mesa v različne mesne izdelke in tako prispevamo k dvigu kakovosti in pestrosti ponudbe domačih mesnin na kmetijah.

Izdelava ocvirkovega namaza

Za pripravo ocvirkovega namaza potrebujemo pražene ocvirke, tudi tiste bolj drobne, ki jih običajno ne prodajamo. Ocvirke segrejemo in odcedimo, saj za pripravo namaza ne za smejo imeti preveč maščobe. Tako pripravljenim še toplim ocvirkom dodamo začimbe po svojem okusu, to so sol, poper, česen, rdeča paprika ali čili za pikanten okus ... Lahko uporabimo tudi v naprej pripravljeno mešanico začimb. Sestavine dobro premešamo, da se začimbe enakomerno porazdelijo. Nato vse skupaj drobno zmeljemo (2 mm) in napolnimo v stekleno ali pvc embalažo.

Izdelava tlačenske

Za 10 kg nadeva smo uporabili 4,55 kg kuhanih svinjskih glav, 0,95 kg kuhanih svinjskih jezikov, 1,8 kg svinjskih kožic in 2,7 kg bujona (juha, v kateri se kuhajo svinjske kožice). Zraven kož lahko kuhamo tudi svinjske nogice, ki imajo več kolagena, iz katerega med toplotno obdelavo nastane želatina. Dodamo še 160 g soli, česen, majaron, poper po okusu in 150 g sesekljane čebule v kisu (100 g čebule in 50 ml kisa). Lahko pa se uporabi tudi v naprej pripravljena mešanica začimb za tlačenko. Svinjske glave in jezike lahko pred kuhanjem okoli dva tedna razsoljujemo v 12-odstotni razsolici; tako dobimo na prerezu rdeče koščke mesa. V tem primeru dodamo v nadev samo 100 g soli.

Glave in jezike skuhamo na nizki temperaturi ($T = 90^{\circ}\text{C}$) in ohladimo. Pomembno je, da se meso ne razkuha, ker potem kocke po rezanju in mešanju razpadejo. Nato glave izkoščičimo, jezike pa olupimo in vse skupaj narežemo na kocke.

Kože skuhamo posebej, biti pa morajo res dobro kuhane. Še vroče narežemo na trakce in jih dodamo h kockam mesa glav in jezikov.

Nadevu dodamo vroč bujon, sol, česen, majaron in poper in sesekljano čebulo iz kisa. Paziti je potrebno, da bujon ni masten, da se tlačenska ne bo drobila. Dobro premešamo in napolnimo v prozorne nepropustne ovitke.

Po izdelavi tlačenko toplotno obdelamo v vodni kopeli s temperaturo vode, ki ne sme preseči 78°C . Toplotno obdelavo zaključimo, ko v središču tlačenske dosežemo temperaturo 72°C .

Po toplotni obdelavi sledi ohlajanje v mrzli vodi in obvezno občasno obračanje, da se začimbe in morebitna maščoba, ne sesedejo na eno stran.

Predelava manj vrednih kosov prašičjega mesa v izdelke z višjo dodano vrednostjo ni samo gospodarsko smiselna, temveč tudi trajnostna in kulturno pomembna praksa. Hkrati pa s tem lahko potrošnikom ponudimo raznolike, hranilno bogate in senzorično privlačne izdelke.

Prihodnost kmetijstva: mladi, ženske in generacijska prenova

Ključna sporočila konference mrež IALB, EUFRAS in SEASN

Radenci so junija postali osrednje prizorišče evropskega kmetijskega svetovanja, saj je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v sodelovanju z mednarodno mrežno SEASN gostila vodilne strokovnjake iz najpomembnejših evropskih svetovalnih mrež. Srečanje je bilo namenjeno iskanju odgovorov na ključne izzive sodobnega kmetijstva, pri čemer so razpravljali največ pozornosti posvetili nujnosti vseživljenjskega učenja svetovalcev, uvajanju modernih metod svetovanja, večjemu opolnomočenju in vključevanju žensk na kmetijah ter učinkovitemu medgeneracijskemu prenosu znanja in lastništva. Intenzivne razprave so obrodile konkretne usmeritve, ki so strnjene v ključnih sporočilih konference.

Evropski kmetijski svetovalci so se sredi junija zbrali v Radencih.

Evropsko kmetijstvo se nahaja na prelomni točki. Brez odločnih in usklajenih ukrepov bodo ključni strukturni izzivi – staranje nosilcev kmetij, odseljevanje mladih iz podeželskih območij, nezadostna vključenost žensk ter otežen medgene-

racijski prenos kmetij – resno ogrozili dolgoročno odpornost, konkurenčnost in trajnost evropskega kmetijstva.

Mreže IALB, EUFRAS in SEASN poudarjajo, da mora prihodnja Skupna kmetijska politika (SKP) za obdobje 2028–2034 postaviti generacijsko preno, enakopravno vključevanje mladih in žensk ter krepitev sistemov znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) v središče svojih prioritet.

Generacijska prenova ter vključevanje mladih in žensk

Generacijska prenova ni zgolj vprašanje zamenjave generacij, temveč temeljni pogoj za prihodnost evropskega prehranskega sistema, vitalnost podeželja in doseganje zelenega ter digitalnega prehoda. Mladi potrebujejo stabilne in predvidljive pogoje za vstop v kmetijstvo: dostop do zemlje, financiranja, pravični trg in kakovostne javne storitve na podeželju.

Posebno pozornost je treba nameniti tudi vlogi žensk v kmetijstvu. Ženske ostajajo prepogosto premalo vidne v lastniških strukturah in procesih odločanja, čeprav so ključne nosilke inovacij, diverzifikacije dejavnosti in socialne odpornosti podeželskih skupnosti. Prihodnja SKP mora vključevati ciljno usmerjene ukrepe za njihovo opolnomočenje, večjo zastopanost in boljše pogoje za podjetniški razvoj.

Krepitev svetovalnih sistemov in medgeneracijski prenos znanja

Enako pomembna je krepitev svetovalnih sistemov. Neodvisne, strokovne in dostopne svetovalne službe so ključni posredniki znanja, inovacij in sprememb. Za uspešno podporo kmetom v obdobju transformacije potrebujejo dolgoročno stabilno financiranje ter dodatne kompetence v mentorstvu,

Udeleženci konference so si ogledali tudi primere dobrih praks slovenskih kmetij.

facilitaciji, reševanju konfliktov, psihosocialni podpori in med-generacijski komunikaciji.

Prenos kmetije ni zgolj ekonomski ali pravni proces – je predvsem človeški proces. Uspešen prenos zahteva zaupanje med generacijami, odprt dialog znotraj družin, medsebojno razumevanje ter spoštovanje znanja in izkušenj starejših generacij. Starejši kmetje morajo biti prepoznani kot ključni nosilci znanja, mlajši pa morajo prejeti podporo, mentorstvo in zaupanje za prevzem odgovornosti.

Pozivi k ukrepom za prihodnjo SKP 2028–2034

Mreže IALB, EUFRAS in SEASN zato pozivajo evropske institucije, nacionalne vlade in vse relevantne udeležene, da v okviru nove SKP 2028–2034 sprejmejo ambiciozne in usklajene

ukrepe za: pospešitev generacijske prenove, izboljšanje položaja mladih prevzemnikov, opolnomočenje žensk v kmetijstvu, krepitev svetovalnih sistemov kot temelja AKIS ter spodbujanje medgeneracijskega dialoga in prenosa znanja.

Le s celostnim pristopom bo mogoče zagotoviti odporne kmetije, močne podeželske skupnosti ter konkurenčno in trajnostno evropsko kmetijstvo.

Sporočilo je jasno: brez mladih in žensk ni prihodnosti evropskega kmetijstva. Brez močnih svetovalnih sistemov ni uspešne preobrazbe. Brez zaupanja, dialoga in prenosa znanja med generacijami ni uspešne generacijske prenove.

Igor Hrovatič, KGZS

Bioekonomija – nova priložnost za slovensko podeželje

Je nova evropska bioekonomija priložnost za slovenske kmete, lastnike gozdov, podeželje in državo?

Evropska unija vstopa v obdobje velikih sprememb v kmetijstvu, gozdarstvu in rabi naravnih virov. V zadnjih letih je EU sprejela več pomembnih dokumentov, ki bodo usmerjali razvoj podeželja do leta 2040, nekateri pa so še v postopku sprejemanja.

Med njimi sta tudi Javno posvetovanje o obnovljivem energetskem okviru, ki določa prihodnji razvoj obnovljivih virov energije po letu 2030, ter Strateški okvir za evropsko bioekonomijo.

Skupna sporočila teh dokumentov so jasna, da Evropa želi, da kmetje in lastniki gozdov postanejo ključni partnerji v trajnostni rabi biomase, razvoju novih lesnih in kmetijskih izdelkov ter lokalnih energetskih sistemov.

Kaj je bioekonomija

Bioekonomija pomeni gospodarstvo, ki temelji na naravnih, obnovljivih virih – predvsem na lesu, rastlinah, kmetijskih izdelkih in ostankih, bioloških materialih in biotehnologiji. EU poudarja, da je bioekonomija pomembna za nova delovna mesta na podeželju, večjo vrednost lesa in kmetijskih ostankov, manj odvisnosti od fosilnih goriv, bolj zdrave gozdove in tla ter večjo odpornost kmetij in gozdov na podnebne spremembe.

Bioekonomija je zato ključni steber evropske konkurenčnosti in podeželskega razvoja, saj povezuje gospodarstvo, naravo, lastnike gozdov in kmetijskih zemljišč ter lokalne skupnosti.

Bioenergija – lokalna, domača energija

Bioenergija je obnovljiva energija, ki nastane iz biomase, iz naravnih materialov – lesa, sekancev, peletov, bioplina, živalskih stranskih proizvodov in drugih bioloških materialov. EU potrjuje, da bioenergija ostaja pomembna, vendar mora

biti trajnostna, narejena iz ostankov in nizkokakovostnega lesa ter povezana z lokalnimi toplotnimi in kmetijskimi sistemi.

Evropski dokumenti jasno poudarjajo, da je bioenergija iz ostankov in nizkokakovostnega lesa še naprej pomemben del evropskega energetskega sistema, zlasti tam, kjer drugih možnosti ni. Bistvo je preprosto: kakovosten les naj gre v izdelke, ostanki pa v energijo.

Lesna biomasa predstavlja največji delež obnovljivih virov energije v Sloveniji – med 45 in 55 % vseh OVE. Če pa pogledamo celotno energetskega sliko, vključno z nafto, plinom, elektriko in jedrsko energijo, lesna biomasa predstavlja približno 10–12 % vseh primarnih energetskih virov. To je zelo visok delež v primerjavi z večino držav EU, kjer je lesna biomasa običajno med 4–7 % vseh virov.

Pomen obnovljivih virov energije

Dokumenta Javno posvetovanje o obnovljivem energetskem okviru in elektrifikacijski načrt EU (»EU Action Plan for Grids«, 2024) poudarjata več sončne in vetrne energije, več toplotnih črpalk, več električnih vozil, posodobitev omrežij in več shranjevanja energije.

Približno 46 % končne porabe energije naj bi predstavljala električna energija, preostalih približno 54 % bodo še vedno predstavljali drugi energenti, predvsem trajnostna biomasa, obnovljiva goriva, vodik in druga nizkoogljiva goriva, zlasti tam, kjer neposredna elektrifikacija ni izvedljiva (v težki industriji, letalstvu, ladijskem prometu ipd.).

Kakšne možnosti in priložnosti prinaša nova bioekonomija

• Več vrednosti iz lesa in kmetijskih ostankov

EU želi, da se les in kmetijski ostanki uporabljajo pametno, torej kot les za gradnjo, pohištvo, kompozite, bioplastiko, ostanki pa za toplotne, bioplin idr. Materialna raba lesa ima večjo dolgoročno vrednost kot energijska – to pa je dobra novica in priložnost za slovensko lesno industrijo.

• Več priložnosti za dodatni dohodek

Kmetje in lastniki gozdov bodo lahko sodelovali v lokalnih predelovalnicah, kratkih dobavnih verigah, bioplinskih projektih, lesnih verigah z višjo dodano vrednostjo idr. EU izrecno poudarja, da morajo imeti mali kmetje enak dostop do inovacij in novih trgov.

• Več podpore za lokalne zadruge in predelovalce

Dokument Strateški okvir za evropsko bioekonomijo spodbuja razvoj lokalnih predelovalnih centrov, gozdarskih in kmetijskih zadrug ter novih poslovnih modelov na podeželju.

• Več financiranja in investicij

EU napoveduje več investicij v bioekonomijo, več podpore za inovacije, več sredstev za gozdarstvo in kmetijstvo, več pilotnih projektov (bioplin, lesni materiali, bioplastika) idr. Doseganje zastavljenih ciljev oziroma uresničitve pričakovanih učinkov bo odvisna od zakonodaje, financiranja in odziva trga.

Kaj to pomeni za Slovenijo

Slovenija je ena najbolj gozdnatih držav v EU, zato bo novi evropski okvir močno vplival na nas.

• Gozdovi postanejo strateški vir

Naši gozdovi bodo imeli v prihodnosti še večjo vlogo. Pomembno bo, da jih ohranjamo kot naravni ponor ogljika, da spodbujamo gradnjo iz lesa, razvijamo sodobne visoko kakovostne lesne izdelke in da skrbno spremljamo, kako uporabljamo les in gozdne ostanke.

• Lesna biomasa bo ostala – a bolj smotrno

Daljinski sistemi ogrevanja ostajajo, a z več rabe ostankov in manj kakovostnega lesa za energijo. Pomembne so inovacije in krožne verige.

• Bioekonomija bo gonilo razvoja podeželja

Območja z visoko gozdnatostjo in močno gozdno-lesno verigo, kot so Savinjska, Koroška, Kočevska, Notranjska idr., lahko postanejo bioekonomska središča.

Država si je kot ključne strateške cilje do leta 2030 zadala doma letno predelati približno 3 milijone m³ slovenskega lesa, doseči približno 2,5 milijarde € prihodkov v lesni panogi, vsaj 15.000 zaposlenih v širši lesni/pohištveni panogi, povečati delež lesa v javnih stavbah (ciljne vrednosti 30 % in več) ter z investicijami vzpostaviti in okrepiti lesnopredelovalne centre. V Sloveniji je npr. delež lesenih hiš še vedno razmeroma nizek. Po podatkih iz leta 2024 v lesenih stavbah prebiva le okoli 2,5 % prebivalcev, medtem ko se je delež novozgrajenih lesenih montažnih hiš v zadnjih letih ustalil pri približno 7 % vseh novogradenj.

• Kmetije dobijo nove možnosti

Za kmetije se odpirajo nove razvojne poti, kot so bioplinarne, predelava ostankov in aktivna vloga v lokalnih energetskih skupnostih.

• Več znanja in izobraževanja

EU spodbuja več usposabljanj za kmete in lastnike gozdov ter boljše spremljanje tokov biomase.

Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami izjemno naravno bogastvo, saj gozdovi pokrivajo 58 odstotkov površine države (1,2 milijona hektarov gozda – približno 0,6 ha na prebivalca), a njihova rast presega količino posekanega lesa. To pomeni, da sečnja zaostaja za naravno rastjo. Zaloga lesa v slovenskih gozdovih, ki so med največjimi v EU, znaša okoli 350 milijonov m³ (kar je približno 300 m³ na hektar površine gozda), pri tem znaša prirastek lesne mase na letni ravni okoli 8,7 milijona m³. V zadnjih letih se letno poseka med 4,5 do 5,5 milijona m³, kar pomeni, da vsako leto v gozdovih ostane neizkoriščenega več kot 3 milijone m³ lesa, predvsem v zasebnih gozdovih. Dejanski posek močno zaostaja za načrtovanim: zaradi razdrobljenosti in nižje aktivnosti majhnih lastnikov gozdov, dostopnosti, pomanjkanja delovne sile in organizacije trga. Slovenski gozdovi so namreč izjemno razdrobljeni, saj jih ima v lasti več kot 400.000 lastnikov in solastnikov, povprečna gozdna posest pa meri le okoli 3 hektare in je pogosto razdeljena na več manjših parcel.

Že pred leti je priznani strokovnjak na področju lesarstva prof. dr. Niko Torelli povedal: »Les je slovenski nacionalni material s čudovitimi atributi, njegova raba pa tako rekoč domoljubno in okolju prijazno dejanje.«

Slovenija ima veliko razvojno priložnost

Slovenija ima vse naravne, prostorske in kulturne pogoje, da postane ena vodilnih držav v trajnostnem načinu življenja in trajnostni rabi obnovljivih naravnih virov. Z izjemno gozdnatostjo, gojenjem najkvalitetnejšega lesa v izjemno ohranjenih gozdovih, razpršenim podeželjem, raznolikim kmetijstvom, močno tradicijo skrbi za kulturno krajino in naravo ter velikim potencialom obnovljivih virov lahko Slovenija s pridom izkoristi evropske usmeritve in postavi trajnost v jedro svojega razvoja.

Če bo Slovenija znala povezati gozdarstvo, kmetijstvo, energetiko, lesno industrijo in lokalne skupnosti, lahko postane tudi ena vodilnih držav v bioekonomiji v Evropi. Naši naravni viri – les, gozdni in kmetijski ostanki ter lokalna energija – bodo lahko dobili večjo vrednost, kmetje in lastniki gozdov pa bodo imeli pomembno vlogo pri novih razvojnih priložnostih.

Izjemno pomembno je, da Slovenija pri oblikovanju evropskih politik aktivno sodeluje, jasno predstavi posebnosti naše

države, se o njih pogovarja z udeleženi in jih nato preišlje-
no vključi v svoje načrte in strategije ter poskrbi za vlaganja,
inovacije in razvoj.

Mnenja udeleženi se lahko namreč tudi razhajajo, saj goz-
darski in lastniški sektor poudarja vlogo stranskih proizvodov,
nizkokakovostnega lesa in ostankov kot temelja trajnostne
bioenergije, okoljske organizacije pa opozarjajo na tveganje
prekomerne rabe, vpliv na biodiverzitetu in ponore ogljika.

Le tako bomo lahko evropske usmeritve prilagodili našim
razmeram in iz njih naredili največ za slovensko podeželje ter
našo državo. Verjamemo, da znamo in zmoremo več ter boljše
za skupno blaginjo in zdravje.

 Lojze Gluk, KGZS

Slovenski gozdovi pokrivajo 58 odstotkov površine države in predsta-
vljajo enega največjih naravnih bogastev v EU.

Zlata trsna rumenica – ukrepanje je nujno

Opuščene trte ostajajo skrito tveganje za širjenje bolezni

Ob številnih opozorilih, strokov-
nih priporočilih in pozivih k izvajanju
ukrepov se lahko zdi, da je o zlati trsni
rumenici povedano že vse in smo z in-
formacijami že zasičeni. Vendar težava
ne pojenja – nasprotno, trenutne raz-
mere kažejo, da je stanje na nekaterih
območjih vse bolj zaskrbljujoče. Vино-
gradniki, ki dosledno izvajajo predpisa-
ne ukrepe, se pogosto nemočno ozirajo
čez rob svojih parcel, kjer se v opuščenih
vinogradih, na brajdah, ohišnicah ali v
zaraščenih mejicah razrašča opuščena
trta. Takšne trte so lahko pomemben
vir okužbe in prostor za skrivališča ame-
riškega škrtatka, s čimer ogrožajo tudi
skrbno vzdrževane vinograde.

Zlata trsna rumenica je navzoča v
vseh vinorodnih deželah Slovenije.
Ker gre za neozdravljivo bolezen, sta
za omejevanje njenega širjenja ključna
pravočasno odstranjevanje okuženih
oziroma simptomatičnih trt ter dosle-
dno in pravočasno zatiranje ameriškega
škrtatka. Obveznost izvajanja ukrepov
določa Uredba o ukrepih za zatiranje in
preprečevanje širjenja zlate trsne rume-
nice (Uradni list RS, št. 85/23 in 60/24).
Ukrepi so obvezni v vinogradih za pride-
lavo grozdja ter na brajdah in ohišnicah
na vseh razmejenih območjih.

Ukrepi in roki za zatiranje v letu 2026

Tudi v letošnjem letu ukrepi za zadr-
ževanje bolezni ostajajo nespremenjeni,
prav tako ostaja po posameznih obmo-
čjih enako predpisano število ravnanj
proti amerškemu škrtatku. V matičnih
vinogradih, matičnjakih in trsnicah je za-
tiranje obvezno po vsej Sloveniji. Javna
služba zdravstvenega varstva rastlin izdaja
napovedi za zatiranje, roki za posamezna
območja pa so objavljeni v prognostičnih
obvestilih na Agrometeorološkem portalu.

Sumljive oziroma simptomatične trte
je treba čim prej odstraniti, saj lahko vsa-
ka neodstranjena okužena trta predsta-
vlja vir nadaljnega širjenja bolezni.

Uspešnost obvladovanja bolezni je
v veliki meri odvisna od doslednega in
pravočasnega izvajanja ukrepov vseh
vinogradnikov in imetnikov trt. KGZS
in Kmetijsko-gozdarski zavodi smo v
zadnjih dveh letih izvajali številne ak-
tivnosti za preprečevanje širjenja zla-
te trsne rumenice. Organizirali smo
strokovna predavanja, izobraževanja,
delavnice in terenske prikaze, priprav-
ljali strokovna priporočila in opozorila
ter vinogradnikom nudili individualno
svetovanje na terenu, po telefonu in z
drugimi oblikami neposredne podpo-
re. Poseben poudarek je bil namenjen
prepoznavanju simptomov, pravočas-
nemu odstranjevanju okuženih trt ter
pravilnemu in pravočasnemu zatiranju
ameriškega škrtatka. Zelo učinkovito je
osebno svetovanje, saj omogoča obrav-
navo konkretnih razmer ter neposredno
pomoč pri prepoznavanju simptomov in
izvajanju ukrepov.

Obvladovanje zlate trsne rumenice je
skupna odgovornost vseh imetnikov trt.
Le z doslednim izvajanjem ukrepov in
sodelovanjem vinogradnikov, strokovnih
služb in pristojnih institucij bo mogoče
omejiti nadaljnje širjenje bolezni.

dr. Anka Čebulj, KGZS

Zveri – tihi ubijalci podeželja

Volk in medved v alpskem svetu ogrožata kmetijstvo, biotsko pestrost in stoletno dediščino

V Sloveniji živijo tri vrste velikih zveri, medved, volk in ris. Vse tri imajo poseben status. So zavarovane vrste. Medved in ris sta po Direktivi o habitatih strogo zavarovani vrsti, medtem ko se je volku lani znižala stopnja zavarovanja iz strogo zavarovane samo v zavarovano vrsto. Pobudo za znižanje varstvenega statusa iz strogo zavarovane v zavarovano vrsto je nedavno vložila Romunija tudi za medveda.

V Sloveniji beležimo izjemno hitro rast populacij medveda in volka po vstopu v Evropsko unijo.

Kljub temu da je Slovenija v okviru Bernske konvencije vložila izjemi za medveda in volka, pa je način upravljanja privedel v nekaterih območjih Slovenije že skoraj do kaotičnih razmer. Medved je na nekaterih območjih že skoraj stalni prebivalec naselij, na Gorenjskem, predvsem v alpskem svetu, pa kmetje bijejo plat zvona zaradi volka.

Za medveda že drugo leto ne poteka redni odvzem zaradi tožbe nevladne naravovarstvene organizacije (ki je bila pred nedavnim zavržena), ravno tako je bil odvzem volka v letu 2025 veliko pod ocenjenim prirastkom, letos pa kljub novemu dejstvu – zmanjšanju varstvenega statusa – še ni bilo izdano nobeno dovoljenje za odvzem. Populaciji obeh vrst imata tako možnosti, da se povečujeta po naravnih zakonih, skoraj brez vplivov človeka.

Tri vrste velikih zveri – medved, volk in ris – imajo poseben status in so zavarovane vrste.

Škode na živini kot največji neposredni vpliv zveri

Obstaja pa velik obraten vpliv, vpliv teh zveri na človeka oz. njegove dejavnosti, posredno tudi na celotno družbo. Največji neposreden vpliv so zagotovo škode, pomori domačih živali, pri medvedu tudi škode na čebelah in pridelkih. V preteklosti so bili takšni dogodki deležni velike medijske pozornosti. Danes so postali tako pogosti in del normalnosti vsakdana, da si ne zaslužijo velike pozornosti.

Alpski svet in njegova stoletna kulturna ter socialna vloga

KGZS je že v času, ko se je volk le občasno pojavljal v alpskem svetu, svarila pred neslutnimi posledicami, če bi se volk tja naselil stalno. Opozarjali smo, da je alpski svet specifičen ne samo zaradi kmetijstva, ampak tudi zaradi različnih drugih socialnih in ekoloških funkcij, ki jih ta prostor nudi.

Krajina v alpskem svetu se je skozi stoletja oblikovala do današnje podobe z namenom lažjega preživetja tamkajšnjih prebivalcev. Uredili so planine za pašo živine, da so kmetijske površine v dolini lahko čimbolj izkoristili za druge namene (njive, pridelava krme za živino za zimski čas ...). V planinah se je oblikovala posebna oblika predelave mleka (planšarstvo), ki predstavlja posebno kulturno nesnovno dediščino tega prostora. V povezavi s planšarstvom in vodenjem živali iz doline v planine in obratno se je oblikovalo veliko šeg, navad in vsega drugega, ki je ravno tako bogata dediščina.

Ta prostor je ravno zaradi privlačnosti okolja, ki ga je ustvaril tamkajšnji človek, postal zanimiv za urbano prebivalstvo. Tam se je razmahnilo pohodništvo, gornišstvo, rekreacija, turizem nasploh in predstavlja veliko dodano vrednost za tamkajšnje okolje. Prihod volka in stalna naselitev volka v to okolje pa predstavlja veliko grožnjo vsemu, kar se je ustvarjalo stoletja. Ta območja so s celotnega vidika varstva narave izjemen prostor tudi zaradi drugih vrst rastlin in živali. Na tem območju ni samo volk tisti, ki je varovan. Pri upravljanju tega prostora bi morali imeti v vidu celotno vlogo prostora.

Opuščanje paše ogroža biotsko pestrost in kulturno dediščino

Ta prostor vzdržujejo in ohranjajo skozi stoletja tamkajšnji prebivalci, tamkajšnji kmetje in ne »naravovarstveniki« oziroma njihove organizacije. Kmetje so zaslužni, da je ta prostor z vidika biotske pestrosti tak, kot je. Parcialni pogledi »naravovarstvenikov« in odločevalcev, ukrepanje oz. neukrepanje v primeru volka pa predstavlja veliko grožnjo, da prostor tak, kot je, izgubimo za vedno. Kajti ta prostor se lahko zaradi specifičnosti terena lahko vzdržuje le s pomočjo paše živali. Košnja je tu nemogoča. Kruta realnost je že takšna, da se zaradi napadov volka živina (sploh drobnica) ne vodi več v planine. Veliko planin je že praznih. In ko se paša ne izvaja več, se začnejo procesi zaraščanja. To pa pomeni grožnjo, da prostor izgubimo ne samo za kmetijstvo, ampak so ogrožene tudi ostale rastlinske in živalske vrste, ki tvorijo dragoceno biodiverzitetno tega prostora in so nekatere kot take tudi zavarovane.

Ogrožena je vsa kulturna dediščina, povezana s tem prostorom in dejavnostjo, ogrožena so tudi socialne funkcije, ki jih prostor nudi ostalim prebivalcem, ne samo Slovenije, ampak tudi širše.

Tradicionalno se je paša na teh območjih izvajala brez posebnega varovanja. Ljudje, ki so spremljali živino na teh pla-

ninah, so se prvenstveno ukvarjali s predelavo mleka in ne z varovanjem živine.

Kmetom na teh območjih se vsiljuje varovanje s pomočjo ograj oziroma zapiranjem v nočne ograde.

Teren je tako specifičen in obsežen (strmine, skalovitost, velike površine), da je postavljanje predlaganih ograj neizvedljivo, nesprejemljivo, zaradi specifičnega terena tudi vprašljivo z vidika učinkovitosti. Da stroškov, povezanih s tem, sploh ne omenjamo.

Določitev con upravljanja zveri kot edina rešitev za ohranitev prostora

Edina rešitev, ki vodi k ohranitvi tega prostora, je hitro ukrepanje odločevalcev. In to je razglasitev tega območja za območje brez stalne prisotnosti zveri. Določitev con upravljanja volka (pa tudi medveda) v Sloveniji je zaradi te specifičnosti nujna.

Harmonija zveri in rejnih živali je utopija. Volk bo vedno videl domačo žival kot plen. To ima zapisano v genih. Zato dobi kmet ogromno dodatnega bremena v obliki dodatnega dela za varovanje, ki postavi rejo pod vprašaj.

Od večine kmetov ni realno pričakovati, da se bodo posluževali ponujenih intenzivnih rešitev za varovanje živine. Raje bodo opustili rejo ali ne bodo več gnali na pašo v planine. To se že množično dogaja. Skupaj s kmeti opozarjamo, da je zadnji trenutek, da rešimo, kar se še rešiti da.

Izgovarjanje na takšne in drugačne evropske direktive in konvencije je vse prepogosto. Pri volku je EU že spremenila

njegov status in tako lahko zdaj uravnotežimo naravovarstvo z drugimi javnimi interesi ter zahtevami lokalnega prebivalstva. Drugje v EU jim je v velikem interesu, da ohranijo obstoj teh marginalnih območij, kot je na primer na avstrijskem Koroškem, ko so razglasili območja varstva planin, ki postavlja njihovo ohranitev kot osnovni javni interes.

KGZS z ministrstvom proaktivno išče učinkovite rešitve za ohranitev tega izjemnega koščka naše domovine.

Andrej Andoljšek, KGZS

Kmetom se vsiljuje varovanje s pomočjo ograj oziroma zapiranjem v nočne ograde.

Varna in odgovorna udeležba traktorjev v cestnem prometu

Pregled ključnih pravil varne in odgovorne vožnje traktorjev ter ravnanja v cestnem prometu

Traktor je na kmetiji delovni stroj, na javni cesti pa motorno vozilo. Voznik je zato odgovoren za tehnično brezhibnost vozila, varno uporabo traktorskih priključkov in priklopnih vozil, ustrezno naložen in zavarovan tovor ter ravnanje, s katerim ne ogroža drugih udeležencev.

Posebnosti traktorjev zahtevajo previdno in predvidljivo vožnjo

Traktorji so počasnejši od večine drugih motornih vozil, vendar imajo veliko maso, daljšo zavorno pot in počasneje pridobivajo hitrost. Velike razlike v hitrosti povečujejo nevarnost naletov, nestrpnih odzivov in tveganih prehitovanj.

Voznik mora zato spremljati promet pred seboj in za seboj. Če se za traktorjem oblikuje kolona vozil, ki ga ne morejo varno prehiteti, naj ob prvi primerni možnosti omogoči prehitevanje ali se umakne na ustrezno mesto.

Preglednost iz traktorja je pogosto slabša kot iz osebnega avtomobila. Kabina, dodatna oprema in priključki ustvarjajo mrtve kote, ki so posebej nevarni pri vključevanju na predno-

stno cesto, zavijanju, vzvratni vožnji in vožnji skozi naselja. V neposredni bližini vozila so lahko pešci, kolesarji ali motoristi, ki jih voznik ne opazi takoj.

Pred vsakim manevrom mora preveriti ogledala, pravočasno nakazati spremembo smeri in se prepričati, da lahko manever varno izvede. Pri vključevanju na prednostno cesto mora upoštevati, da traktor za pospeševanje potrebuje več časa, zato mora počakati na dovolj veliko vrzel v prometu.

Hitrost vožnje mora biti prilagojena stanju vozišča, preglednosti, vremenskim razmeram, gostoti prometa, obremenitvi vozila in lastnostim priključka ali priklopnega vozila. Največja dovoljena hitrost ni vedno tudi varna. Težak priklopnik, polna cisterna, visoko naložen tovor ali priključek z večjim previsom pomembno vplivajo na stabilnost, vodljivost in zavorno pot.

Traktor naj vozi čim bližje desnemu robu vozišča, vendar tako, da ostane vožnja varna. Posebna previdnost je potrebna pri zavijanju levo, ko mora voznik poleg nasproti vozečih vozil preveriti tudi dogajanje za seboj, saj lahko drug voznik že začne prehitevati.

Priključki, dimenzije in tehnična brezhibnost

Traktorski priključki pogosto presegajo osnovno širino, dolžino ali višino traktorja. Voznik mora zato upoštevati celotne dimenzije skupine vozil. Širok priključek lahko pri zavijanju sega na nasprotno smerno vozišče ali proti robu ceste, daljši priključek pa sledi drugačni poti kot traktor. Posebej zahtevni so ozki cestni odseki, nepregledni ovinki, križišča in vožnja skozi naselja.

Če sprednji priključek sega daleč pred vozilo in omejuje preglednost, mora biti zagotovljen ustrezen pregled območja pred vozilom in ob njem. V nekaterih primerih morajo biti nameščena dodatna ogledala.

Rezila, konice, vilice, žbice in drugi izpostavljeni deli morajo biti med vožnjo po javni cesti ustrezno zavarovani. Tudi pri kratki vožnji do bližnje njive mora biti priključek pripravljen za varno udeležbo v prometu.

Traktor, ki se uporablja v cestnem prometu, mora biti registriran in tehnično brezhiben. Enako velja za traktorske priklopnike, kadar zanje veljajo obveznost registracije in tehničnega pregleda.

Pred vožnjo je treba preveriti predvsem zavore, krmiljenje, pnevmatike, svetilke, smernike, odsevnike, ogledala, priklopne naprave, varnostne zatiče ter električne in zavorne povezave med traktorjem in priklopnikom. Nedelujoče ali slabo vzdrževane zavore priklopnega vozila bistveno podaljšajo zavorno pot, pri vožnji navzdol pa lahko priklopnik potisne traktor iz smeri ali povzroči prevrnitev.

Vozilo in priključki morajo biti ustrezno vidni in označeni. Tabla za označevanje počasnih vozil mora biti nameščena na zadnjem delu traktorja oziroma zadnjega vozila ali priključka v skupini vozil. Če priključek zakriva svetilke ali sega čez osnovni gabarit traktorja, je treba namestiti dodatne svetilke, odsevnike in opozorilne table. Rumena utripajoča luč se uporablja v primerih, ki jih določajo predpisi, med drugim pri določenih širših priključkih, delu na cesti ali ob njej ter pri izrednih prevozi.

Zaščitna konstrukcija pri prevrnitvi lahko voznika učinkovito zaščiti le, če uporablja varnostni pas. Prevrtitev se lahko zgodi tudi pri nizki hitrosti, zlasti na klancu, bankini, mehki podlagi ali zaradi nepravilno razporejenega tovora.

Druga oseba se lahko na traktorju prevaža le na ustreznem sedežu. Vožnja na blatniku, stopnici, priključku ali drugem neprimernem delu vozila je prepovedana in nevarna. Na traktorskih priključkih se oseb ne sme prevažati. Na traktorskem priklopniku je prevoz oseb dovoljen le v primerih in pod pogoji, ki jih določajo prometni predpisi.

Tovor, onesnaženje ceste in gospodarska vožnja

Tovor mora biti enakomerno razporejen, naložen čim nižje in ustrezno pritrjen. Med vožnjo se ne sme premikati, razsipavati ali padati z vozila. Prav tako ne sme zmanjševati stabilnosti vozila, ovirati voznika ali zakrivati svetilk, odsevnikov in registrske tablice.

Preobremenjena ali nepravilno naložena prikolica slabše zavira, težje zavija in se hitreje prevrne. Dolg ali širok tovor mora biti ustrezno označen, da lahko drugi udeleženci pravočasno zaznajo njegove dejanske dimenzije. Pritrjevanje in označevanje sta potrebna tudi pri kratkih vožnjah, saj prav občutek, da je pot kratka in poznana, pogosto vodi v opuščanje osnovnih varnostnih ukrepov.

Pred vključitvijo z njive, kolovozne ali gozdne poti mora voznik preveriti kolesa in podvozje ter odstraniti večje količine zemlje in blata. Onesnaženo vozišče zmanjšuje oprijem in je posebej nevarno za motoriste, kolesarje in voznike pri zaviranju ali vožnji skozi ovinke.

Če se zemlja, silaža, pridelek ali drug material nanese oziroma razsuje po vozišču, mora povzročitelj nevarno mesto ustrezno zavarovati in poskrbeti za čimprejšnje čiščenje. Odgovornost ne nastane šele ob prometni nesreči, temveč že z ustvarjanjem nevarnega stanja na javni cesti.

Slovenska zakonodaja pri gospodarski vožnji, neposredno povezani s kmetijsko ali gozdarsko dejavnostjo, pod določenimi pogoji dopušča odstopanja od običajnih dimenzij vozila ali tovora. To pa ne pomeni vožnje brez omejitev. Vozilo mora biti tehnično brezhibno in ustrezno označeno, voznik pa mora preveriti, ali njegove dimenzije omogočajo varen prevoz po izbrani poti.

Če vozilo, priključek ali tovor presegajo tudi dovoljene mere gospodarske vožnje, gre za izredni prevoz. Zanj je treba pridobiti dovoljenje in upoštevati v njem določene pogoje, kot so trasa, čas vožnje, hitrost, označitev in morebitno spremstvo.

Varnost se začne pri vozniku

Alkohol, prepovedane droge, psihoaktivna zdravila in utrujenost zmanjšujejo zbranost, presojo in odzivnost. Pri vozilu z veliko maso in daljšo zavorno potjo imajo lahko napačne odločitve še posebej hude posledice. Najvarnejše pravilo je jasno: za volan traktorja sedemo spočiti in popolnoma trezni, pri uporabi zdravil pa preverimo opozorila za sposobnosti pri vožnji.

Pred odhodom na javno cesto si je smiselno vzeti nekaj minut za pregled traktorja, priključkov, priklopnega vozila in tovora ter preveriti dimenzije skupine vozil in razmere na predvideni poti.

Traktor na cesti ni le delovni stroj. Je motorno vozilo z veliko maso, posebnimi voznimi lastnostmi in pomembnim vplivom na varnost drugih. Odgovoren voznik zato ne skrbi le za dobro opravljeno delo, temveč tudi za to, da se vsi udeleženci varno vrnejo domov.

Delovne nezgode v povezavi s kmetijstvom

Eden glavnih vzrokov za nesreče v kmetijstvu je delo s traktorji in drugimi kmetijskimi stroji.

Nesreče s traktorji

Med vzroki pri traktorskih nesrečah sta najpomembnejša tehnična neustreznost starejših traktorjev (brez kabine ali loka) in neustrezno ravnanje voznikov. Pogost vzrok za nezgodo je še vedno prevračanje traktorja kot posledica neprevidne vožnje čez rob, slabe ocene nagiba, napačne izbire prestave za vožnjo navzdol, preobremenitve prikolice ali neustreznih zavor na prikolici, ki potisne traktor, da se prevrne.

Vsak voznik traktorja mora po Zakonu o vozniških opravilih usposabljanje za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki za pridobitev voznškega izpita kategorije F; predpisana starost je 16 let. Voznik mora poleg cestnoprometnih predpisov poznati mehaniko tal in mehaniko gibanja traktorja, razporeditev teže traktorja in stabilnost traktorja, pomanjkljivosti traktorja kot vozila ter delovanje priklopnikov in priprežnih priključkov, pa tudi, kako se izogniti nesrečam s traktorji:

- pred zvrčanjem traktorja,
- pred padci s traktorja,
- pred nesrečami pri priključevanju, naravnavanju in popravilu priključkov,
- pred nesrečami v prometu s traktorjem,
- pred nesrečami s priključno gredjo in kardanom.

Za večjo varnost se priporoča še dosledno upoštevanje naslednjih pravil:

- uporaba varnostnega pasu: obvezno v vseh vozilih z nameščeno varnostno kletko;
- namestitev zaščitnih lokov: starejši traktorji morajo imeti nameščeno atestirano varnostno strukturo;
- zaščita kardanskih gredi: vsi vrteči deli in priključki morajo biti pravilno prekriti z varovali;
- izobraževanje in tečaji: udeležba na delavnicah varne vožnje, na katerih se uporablja simulator prevračanja;
- previdnost na strminah: prilagoditev hitrosti in uporaba ustreznih pnevmatik ter uteži na zahtevnem terenu.

Nesreče s kmetijskimi stroji

Delovne nezgode s kmetijskimi stroji so nepredvideni dogodki med delovnim procesom, ki zaradi stika s telesom ali delovno opremo povzročijo telesne poškodbe ali smrt. Pri delu s stroji je potrebno upoštevati varnostne zahteve strojev, njihove tehnične značilnosti in pravilno uporabo. Ključni so tudi varnostni ukrepi:

- ustrezná usposobljenost in veljavna dokazila za upravljanje specifičnih strojev,
- delujoči varnostni mehanizmi (npr. zasilna stikala, zaščitni okrovi, senzorji) – odstranjevanje ali predelava ire-teh sta strogo prepovedani,
- uporaba predpisanih delovnih oblačil, obutve, čelade in zaščitnih očal,

- redno vzdrževanje in varnostni pregledi strojev in opreme.

Varnost pri delu v gozdu

Delo v gozdu lahko poleg registriranih izvajalcev opravljajo tudi lastniki gozda, pri čemer jim lahko pomagajo njegovi zakoniti dediči ter njihovi zakonci in druge fizične osebe v obliki medsosedske pomoči (njihova usposobljenost je le po njihovi osebni presoji). Lastniki gozda niso registrirani izvajalci gozdarskih dejavnosti, zato jim ni potrebno izpolnjevati pogojev o strokovni usposobljenosti, morajo pa uporabljati ustrezno delovno in osebno varovalno opremo. Izjema so lastniki gozdov, ki so samozaposleni kot kmetje ali kmetje delodajalci – ti morajo imeti izdelano izjavo o varnosti z oceno tveganja in se držati navedenih ukrepov za varnost in zdravje pri delu.

Za varno delo v gozdu sta ključni pravilna priprava in uporaba atestirane varovalne opreme. S pravilno pripravo govorimo o načrtu spravila sečnje, pravilni metodi pridobivanja lesa, trasiranju in vzdrževanju traktorskih vlekov, izbiri traktorja za delo z ustrezno opremo (varnostna kabina, dvo- ali enobobenski vitel, naletna deska, poravnalna deska, kolesne verige ...) in ustrezni drugi opremi (cepin, sekira, odpiralni škripec, pas za vezanje škripca in motorna verižna žaga).

Obvezna je uporaba osebne zaščitne opreme:

- gozdarska čelada (ščiti pred padajočimi vejami) ter glušniki in mrežica za obraz;
- zaščitne hlače: vsebujejo vlakna, ki ob stiku takoj zaustavijo verigo motorne žage;
- gozdarski čevlji: visoki škornji z jekleno kapico in podplatom proti drsenju;
- delovne rokavice: zagotavljajo dober oprijem in ščitijo pred urezninami;
- odsevna oblačila: bluza ali brezrokavnik živih barv za dobro vidnost.

Vedno upoštevati ključne preventivne ukrepe:

- delo v paru: nikoli ne delajte v gozdu sami, vedno imejte ob sebi pomočnika;
- prva pomoč: pri sebi imejte vedno komplet za prvo pomoč in mobilni telefon;
- varnostna razdalja: drugi delavci morajo biti oddaljeni vsaj za dve dolžini drevesa;
- načrt podiranja: pred sečnjo določite smer padca in prosto pot za umik;
- vreme: ne delajte v vetru, megli, močnem dežju ali snegu;
- brezhibno orodje: pred začetkom preverite delovanje zavore verige na žagi.

Islandija povezala evropske pašnike

Digitalne rešitve in sodelovanje za trajnostno prihodnost evropskih pašnikov

Skupni izzivi

Med 30. junijem in 2. julijem 2026 je v kraju Hvanneyri na Islandiji potekala druga mednarodna delavnica projekta DIGI-Rangeland, ki ga financira program Obzorje Evropa. Delavnice so se udeležili predstavniki desetih evropskih držav, med njimi tudi delegacija Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije. Namen srečanja je bil izmenjava izkušenj o trajnostnem upravljanju pašnikov ter iskanje rešitev za vse pogostejše konflikte med različnimi uporabniki prostora.

Projekt DIGI-Rangeland se osredotoča na razvoj in uporabo digitalnih rešitev za izboljšanje upravljanja pašnih območij. Pri tem ne obravnava le živinoreje, temveč tudi številne druge dejavnosti, ki se odvijajo na istem prostoru – od naravovarstva in gozdarstva do turizma, rekreacije in lovstva. Prav zaradi vedno večjega števila različnih uporabnikov postaja usklajevanje interesov ena največjih nalog prihodnjega razvoja evropskega pašništva.

Na delavnici so predstavniki posameznih držav predstavili rezultate nacionalnih delavnic, ki so jih izvedli v svojih državah. Čeprav se naravne razmere med državami precej razlikujejo, so udeleženci ugotovili, da se soočajo s presenetljivo podobnimi težavami. Med najpogostejše izpostavljenimi izzivi so bili konflikti med pašništvom in rekreacijo, vse večja prisotnost velikih zveri, razdrobljenost zemljišč, različni naravovarstveni cilji ter potreba po boljšem medsebojnem sodelovanju vseh udeležencev.

Digitalna orodja so pomembna, vendar ostajajo sodelovanje, zaupanje in dialog ključ do uspešnega upravljanja pašnikov.

Digitalne rešitve

Pomemben del programa je bil namenjen predstavitvi digitalnih inovacij, ki že danes pomagajo pri upravljanju pašnikov. Predstavljene so bile GPS-ovratnice za spremljanje živali, brez-pilotni letalniki, satelitski posnetki, različni senzorji ter mobilne aplikacije za spremljanje živali in upravljanje paše. Posebno zanimanje je vzbudil norveški sistem FindMy, ki omogoča spremljanje lokacije živali, zaznavanje nenavadnega gibanja in hitro obveščanje rejcev ob morebitnem napadu plenilcev. Sistem se povezuje tudi z nacionalnimi podatkovnimi bazami, kar omogoča podrobnejše analize reje in paše.

Razprava pa ni bila usmerjena le v tehnologijo. Udeleženci so večkrat poudarili, da digitalna orodja predstavljajo podporo pri odločanju, nikakor pa ne morejo nadomestiti znanja, izkušenj in sodelovanja med kmeti, raziskovalci, naravovarstveniki, turističnimi organizacijami in odločevalci. Veliko pozornosti je bilo namenjene tudi vprašanju dostopnosti novih tehnologij, saj visoki stroški, slaba pokritost z mobilnim signalom in

zahtevna zakonodaja marsikje še vedno predstavljajo oviro za njihovo širšo uporabo.

Slovenske izkušnje

Slovenska delegacija je predstavila rezultate nacionalne delavnice, na kateri so sodelovali predstavniki službe kmetijskega svetovanja, Zavoda za gozdove Slovenije, Zavoda RS za varstvo narave, upravljalcev zavarovanih območij ter drugih uporabnikov prostora. Predstavljeni so bili primeri dobrega sodelovanja med različnimi udeleženci, hkrati pa tudi izzivi, povezani z obiskom pohodnikov, prisotnostjo velikih zveri ter uvajanjem digitalnih rešitev za spremljanje živali in upravljanje paše.

V razpravah je bilo večkrat poudarjeno, da prihodnost evropskega pašništva ne bo odvisna samo od razvoja novih tehnologij, temveč predvsem od sposobnosti povezovanja različnih interesov in iskanja skupnih rešitev. Udeleženci so se strinjali, da bodo uspešne tiste digitalne rešitve, ki bodo preproste za uporabo, cenovno dostopne in prilagojene dejanskim potrebam uporabnikov.

Sestavni del delavnice so bili tudi strokovni obiski islandskih kmetij, na katerih so udeleženci spoznali praktične primere uporabe sodobnih tehnologij pri reji drobnice in upravljanju pašnikov. Ker gre za zelo zanimive primere dobre prakse, jim bomo namenili poseben prispevek v eni od prihodnjih številk Zelene dežele.

 Maja Pevnik, KGZS

Udeleženci mednarodne delavnice DIGI-Rangeland na Islandiji

Naravi prijazna pridelava grozdja

Kako z napredno tehniko zmanjšati poškodbe trt in izboljšati pridelavo

Kmetijska mehanizacija je danes nepogrešljiva pri izvajanju skoraj vseh agrotehničnih ukrepov v vinogradih. Zaradi vse manjšega obsega razpoložljive delovne sile postajajo pri uporabi strojev vse pomembnejši hitrost, natančnost in učinkovitost dela. Ob tem se vinogradniki soočajo tudi z vse večjim pritiskom neozdravljivih bolezni vinske trte, zato je pri izbiri tehnologije pomembno, da stroji povzročajo čim manj poškodb na rastlinah. Pomembne spremembe v načinu izvajanja del prinaša tudi širjenje uporabe protitočnih mrež, ki zaradi vse pogostejših vremenskih ujm postajajo nujen del sodobne vinogradniške pridelave. Vinogradništvo prav tako vstopa v novo razvojno obdobje, v katerem se poleg napredne mehanizacije vedno pogosteje uveljavljajo tudi robotske rešitve, namenjene učinkovitejšemu, natančnejšemu in trajnostnemu delu.

Z namenom, da se vinogradniki seznajajo z novostmi v kmetijski tehniki v vinogradništvu, smo na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Novo mesto v soboto, 20. junija 2026, na vinogradniški kmetiji Pirc v vasi Ravni v občini Krško organizirali predstavitveni dogodek Dan tehnike - Naravi prijazna pridelava grozdja, s sloganom »Brez trte ni vina«.

Uporaba protitočnih mrež v vinogradih

Letos (2026) je bilo veliko vinogradov v Sloveniji poškodovanih zaradi toče. Poškodbe bi lahko preprečila protitočna mreža, zato je bila posebna pozornost na dogodku namenjena uporabi protitočnih mrež v vinogradu in mehanizaciji, ki je prilagojena uporabi pod protitočnimi mrežami. Na dogodku je bilo predstavljeno delovanje defolijatorja (odlistovalnika), ki se ga lahko uporablja za odstranjevanje listov v vinogradih s protitočno mrežo ali brez nje. Deluje na principu stisnjenega zraka, ki ga kompresor usmerja skozi rotirajoče šobe. Zračni tok odstrani odvečne liste okoli grozdov. Prikazana je bila tudi učinkovitost aplikacije fitofarmacevtskih sredstev v vrstah vinograda s protitočno mrežo in brez nje. Aplikacija je bila dobra tudi pod protitočnimi mrežami ter tako dokazano, da je izvajanje varstva vinske trte pod mrežami možno z uporabo pršilnikov, ki jih vinogradniki že uporabljajo.

Neozdravljive bolezni vinske trte

Velik izziv v vinogradništvu predstavljajo neozdravljive bolezni vinske trte. Največ preglavic povzroča karantenska bolezen zlata trsna rumenica, ki jo povzroča fitoplazma *Grapevine flavescence dorée phytoplasma*. Izpadi trt v vinogradih pa so tudi zaradi bolezni lesa (npr. ESCA oz. kap vinske trte), bakterijskih bolezni in virusnih bolezni. Širjenje vseh bolezni pa preprečujemo z zmanjšanjem poškodb rastlin pri izvajanju agrotehničnih ukrepov. Odstotek poškodb je odvisen od stroja, nastavitve stroja in natančnosti pri delu. Širjenje bolezni zlate trsne rumenice se zmanjšuje z zatiranjem ameriškega škrtatka na vseh pridelovalnih površinah po prognostičnih navodilih

službe za varstvo rastlin. V okviru konzorcijskega projekta IRP38 – Sodelovanje, razvoj in prenos znanja v trajnih nasadih: od raziskav do prakse (STRIP) se preizkuša metoda daljinskega zaznavanja ulova ameriškega škrtatka. Z uporabo daljinskega zaznavanja bo možno bolj natančno spremljanje razvojnih stopenj ameriškega škrtatka in napoved za zatiranje škodljivca. Za obstoj vinogradov je pomembno, da se zavestno izvajajo preventivni vinogradi na vseh vinogradniških površinah.

Uvajanje robotizacije v vinogradništvu

Postopa se v vinogradništvu že uvaja uporaba robotov. Prednost uporabe le-teh je v večji varnosti pri delu na strmini in ničelnem stiku s fitofarmacevtskimi sredstvi ob aplikaciji. Na dogodku je bilo prikazano delovanje avtonomnega pršilnika Lj-Tech S500Pro, ki ga je v okviru konzorcija IRP38 Robot4Plants v delovanju prikazal Kmetijski inštitut Slovenije. Za delovanje je potrebno avtonomnemu pršilniku predhodno označiti pot z GNSS/GPS napravo. Označijo se poti v vrsti in obračališča, katerim nato robot med delom sledi. Avtonomni pršilnik je na dogodku uspešno opravil tako določeno nalogo.

Anže Turk, KGZS – Zavod Novo mesto

Vinogradniška kmetija Janeza Pirca na Ravneh v občini Krško je bila prizorišče tradicionalnega dogodka Dan tehnike – Naravi prijazna pridelava grozdja. (Foto: Franci Bambič)

Celosten pristop k namakanju in gnojenju

Kmetijski svetovalci na strokovnem obisku v Grčiji spoznavali pametne rešitve za namakanje in precizno gnojenje

stratus.

V okviru evropskega projekta STRATUS se kmetijski svetovalci povezujemo in izmenjujemo dobre prakse v optimizaciji gnojenja in namakanja. Nedavno smo se udeležili mednarodnega strokovnega obiska (Cross Visit) v Grčiji, ki ga je gostila Kmetijska univerza v Atenah. Rdeča nit obiska je bil celosten pristop k namakanju in gnojenju, pri katerem raziskovalci združujejo podatke, pridobljene s pomočjo dronov, talnih merilcev vlage in meritev na rastlini, da bi najbolje izkoristili tehnologijo, zmanjšali stroške pridelave in varovali okolje.

Projekt STRATUS (AdviSor neTwork foR OptimAl ferTilisers USE) je petletni evropski projekt, ki povezuje kmetijske svetovalce iz različnih evropskih držav. Glavni cilj je iskanje in prenos najboljših rešitev in praks za optimizacijo gnojenja. Projekt želi kmetom pomagati zmanjšati stroške za mineralna gnojila in preprečiti izgube hranil ob hkratnem ohranjanju visokih pridelkov in rodovitnosti tal. Sodelovanje v mednarodnih izmenjavah omogoča prenos najnovejših tehnoloških spoznanj neposredno v slovensko kmetijsko prakso.

Pametno namakanje na osnovi podatkov v realnem času

Prvi dan je bil namenjen predstavitvi sistemov za pametno namakanje. Pri načrtovanju namakanja je pomembno razumevanje, kako rastline črpajo vodo. Predstavili so nam sistem Synfield. Gre za prilagodljivo, modularno in cenovno dostopno visokotehnološko rešitev podjetja Synelixis. SynField nudi podporo pri upravljanju namakanja, preciznega gnojenja in napovedovanje bolezni pri različnih kmetijskih kulturah. Napredna agrometeorološka postaja deluje na daljavo preko SIM kartice. Dodatno lahko v sistem priključimo tudi vrsto drugih senzorjev, med drugim tudi senzorje za vlažnost tal na več različnih globinah, senzor omočenosti listov, pritisk in pretok v namakalnih ceveh ter nivo vode v namakalnih rezervoarjih in drugo.

Vsi ti podatki se v realnem času shranjujejo v oblak, kjer se analizirajo in vizualizirajo. Sistem izračunava indikatorje, kot so na primer število rastnih dni, doseganje praga nizkih temperatur in druge. Kmet lahko nastavi urnik namakanja, ki se samodejno prekine, če talni senzorji zaznajo, da je zemlja že dovolj vlažna. Kmetje se lahko odločijo za nakup ali najem, na platformi pa lahko neposredno naročijo tudi strokovno svetovanje. Pri načrtovanju obrokov namakanja je ključna pravilna postavitev senzorjev, nujna je redna kalibracija senzorjev in upoštevanje padavin. Nestrokovno in prekomerno namakanje povzroča izpiranje hranil.

Predstavljen je bil tudi dodatek za tla BioWAG, ki pomaga pri zadrževanju vode v tleh; je inovativen in biorazgradljiv. Razvit je bil v okviru evropskega raziskovalnega projekta GEORGIA Project, ki se ukvarja z optimizacijo porabe vode v kmetijstvu.

Droni s hiperspektralnimi in termalnimi kamerami za natančno gnojenje

Drugi dan smo si ogledali uporabo hiperspektralnih kamer na dronih, ki lahko zaznajo pomanjkanje hranil, stres ali začetek razvoja bolezni, še preden je to vidno človeškemu očesu. To omogoča kmetu, da ukrepa, preden stanje postane kritično. S pomočjo kamer se izdelava karta polja, ki natančno pokaže, kje je težava (pokaže se variabilnost polja). Ti podatki se nato naložijo v dron za nanos gnojil, ki samodejno prilagaja doziranje glede na potrebe posameznega dela parcele. Prednosti take aplikacije so, da se zmanjšajo stroški gnojenja, prepreči izpiranje hranil, hkrati pa ni teptanja tal s težko mehanizacijo. Na univerzi imajo tudi posebno dovoljenje za testiranje dronov pri nanosu sredstev za varstvo rastlin (splošna uporaba dronov za škropljenje je po trenutni EU zakonodaji prepovedana). Za zaznavanje pomanjkanja vode se uporabljajo termalni senzorji, ki zaznavajo območja z višjo temperaturo rastlin, kjer je nato potrebno povečati obrok namakanja.

Sledila je predstavitev drona z desetlitrskim rezervoarjem, ki se lahko uporablja za ciljno gnojenje. V praksi so bolj uporabni novejši droni s stolitrskim rezervoarji. Tudi ta volumen je še kar omejujoč, saj so za tretiranje 1 ha potrebna številna polnjenja rezervoarja. Dodatno omejitev pri uporabi dronov predstavlja tudi polnjenje baterij. Na polju je za tovrstno delo tako potreben agregat. Bi bil pa takšen način aplikacije sredstev za varstvo rastlin zanimiv na težko dostopnih terenih in pri pridelavi riža.

 dr. Anka Čebulj in Matic Cuderman, KGZS

Prikaz uporabe drona s hiperspektralnimi kamerami.

FiBL – svetovni referenčni center za ekološko kmetijstvo

Rezultati skoraj 50-letnega poskusa DOK potrjujejo dolgoročno prednost ekološkega in biodinamičnega kmetovanja

Raziskovalni inštitut za ekološko kmetijstvo v Švici ima okrajšavo FiBL. Ustanovljen je bil leta 1973 in je eden vodilnih raziskovalnih in informacijskih centrov za ekološko kmetijstvo na svetu in zaposluje okoli 300 ljudi. Znan je po hitrem prenosu znanja iz raziskav v prakso, tako v svetovalnem delu kot neposredno kmetom. Kompetence FiBL-a segajo prek švicarskih meja. FiBL je vključen v številne mednarodne projekte – ne le na področju raziskav, svetovanja in usposabljanja, temveč tudi razvojnega sodelovanja. Sedež ima v Fricku, kjer upravlja vinograd in sadovnjake s predelavo ter vodi kmetijo in restavracijo, vse po ekološki metodi.

Financiranje in vloga FiBL-a

FiBL in njegove svetovalne storitve financirajo švicarski zvezni urad za kmetijstvo (FOAG), švicarski zvezni urad za okolje (FOEN), storitve FiBL-a krepi švicarski državni sekretariat za gospodarske zadeve (SECO), švicarska agencija za razvoj in sodelovanje (SDC), kantonalni in občinski kmetijski organi, zasebne organizacije (Coop, Bio Suisse, Hiscia, Migros in druge) ter posamezniki – skratka tisti, ki jim je mar za kmetijsko dejavnost. Financira se tudi s številnimi raziskovalnimi projekti EU.

FiBL-ove publikacije (in druge objave) so pomembno orodje za širjenje informacij – potrošnikom, kmetom, strokovnjakom in politikom. Na voljo so v več jezikih po vsem svetu v podporo in oporo ekološkemu kmetovanju. Publikacijo *Informativni list, 2024 | št. 1787* so iz Švedske prinesli udeleženci strokovne ekskurzije, ki sta jo organizirali Zveza biodinamikov Slovenije in Združenje Demeter Slovenija.

DOK – najdaljši primerjalni poskus ekološkega kmetovanja

Publikacija predstavlja rezultate poskusa v kraju Therwil blizu Basla, kjer že 48. leto, od leta 1978, poteka preskušanje, t. i. DOK. DOK primerja tri sisteme kmetovanja, in sicer: biodinamično (D), ekološko (O) in konvencionalno (K) metodo kmetovanja. To preskušanje je prineslo veliko mednarodno priznanih dokazov o prednostih ekoloških in biodinamičnih praks v primerjavi s konvencionalnimi oblikami. DOK dokazuje:

- biotsko pestrost, ki se odraža v vsaj 61 % bogatejši flori, 54 % večji biomasi deževnikov, 89 % večji količini pajkov in 38 % večji količini talnih hroščev;
- zagotavljanje dolgoročne stabilnosti pridelkov oziroma učinkovito pridelovanje, saj je pridelkov 85 % več ob 50 % manj vloženi količinah hranil in energije;
- porabo 92 % manj pesticidov v primerjavi s konvencionalno (tudi integrirano) metodo kmetovanja;
- podnebju prijazno kmetijstvo (poljedelstvo in živinorejo),

saj oddaja kar 55 % manj emisij toplogrednih plinov v primerjavi s konvencionalno metodo;

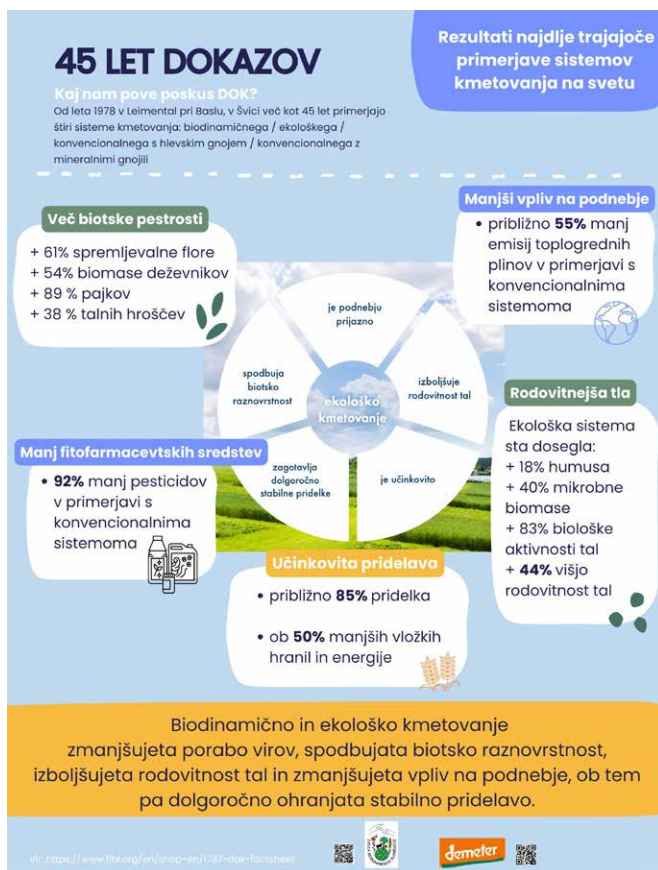
- ekološko in biodinamično kmetovanje izboljšujeta rodovitnost tal; poskus beleži 18 % več humusa v tleh, 40 % več mikrobne mase v tleh, 83 % več biološke aktivnosti v tleh in kar 44 % večjo rodovitnost tal.

Ekološka in biodinamična metoda v primerjavi s konvencionalno v poskusu DOK dokazujeta dolgoročno vzdržnost. Temeljna ugotovitev skoraj 50 let trajajočega kmetijskega poskusa DOK je jasna: biodinamično in ekološko kmetovanje sta prava odločitve.

Povzeto iz: **Informativni list, 2024, št. 1787, Ekološko kmetovanje v primerjavi**, Rezultati 45 let trajajočega poskusa DOK

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje

Inovacije, ki kmetije popeljejo v prihodnost

Zakaj je sodelovanje v EIP projektih dobra odločitev za kmetije?

V sodobnem kmetijstvu, v katerem se prepletajo pritiski podnebnih sprememb, stroge okoljske zakonodaje in neizprosni tržni razmer, kmetija ne more več preživeti le s tradicijo. Potrebne so inovacije, vendar so te pogosto drage in tvegane. Evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti (EIP-AGRI) ni le še eden v vrsti ukrepov za pridobitev evropskih sredstev, ampak je specifičen model, ki temelji na interaktivnih inovacijah. Gre za sodelovanje, v katerem se kmetje, raziskovalci in svetovalci združijo, da bi rešili konkretno težavo na terenu, njihov glavni namen pa je premostiti vrzel med znanostjo in prakso. To pomeni, da rešitev ne pride »od zgoraj«, iz laboratorija na njivo, temveč nastane v sodelovanju med kmeti, svetovalci, raziskovalci in podjetniki. Kmetje v teh projektih niso le opazovalci, ampak ključni partnerji, ki usmerjajo razvoj rešitev za realne probleme.

Sodelovanje v EIP projektih je koristno za kmetije

Največja ovira za inovacije na kmetiji je finančno tveganje. Če se kmet sam odloči za preizkušanje nove tehnologije ali načina pridelave, ob neuspehu sam nosi celotno finančno breme. Pri EIP projektih je situacija drugačna, projekti običajno pokrivajo do 100 % upravičenih stroškov, kar vključuje stroške dela kmeta, materialne stroške, meritve, analize in zunanje storitve. Kmetije lahko v okviru projekta preizkusijo specializirano mehanizacijo ali programsko opremo, preden se odločijo za lasten nakup, kar omogoča dodaten razmislek pri odločanju o potrebnih investicijah v prihodnosti.

Kmetje pogosto očitajo znanosti, da je preveč teoretična. V projektu EIP kmet ni le prejemnik navodil, temveč enakoveren partner znanstvenikom in svetovalcem. To sodelovanje prinaša neposreden dostop do vrhunskega strokovnega znanja oziroma tako imenovano »znanje na dom«. Namesto splošnih

nasvetov prejme kmet denimo natančne analize za svoja tla, svoje živali ali svoje pridelke. Raziskovalci z inštitutov in fakultet mu pomagajo interpretirati podatke, ki bi bili sicer zanj težko dostopni in razumljivi. Kmet ima tudi glavno besedo pri tem, ali je neka rešitev zanj dejansko uporabna pri vsakdanjem delovanju ali ne.

EIP projekti so namenjeni reševanju konkretnih težav

Ena največjih prednosti EIP projektov je njihova usmerjenost v prakso s pristopom »od spodaj navzgor«. Projekti se ne ukvarjajo z globalnimi teorijami, temveč s konkretnimi težavami, ki se pojavljajo na kmetijah: kako učinkovito uporabiti organska hranila na strmem terenu, kako učinkovito namakati v sušnih obdobjih z omejenimi vodnimi viri ali pa kako izboljšati zdravje vimen. Ker rešitve nastajajo neposredno na kmetiji, so te prilagojene slovenskim razmeram, torej razdrobljenosti, reliefu, podnebjui itd. Se pa svet digitalizira in kmetijstvo pri tem ni izjema. Projekti EIP so pogosto vstopna točka za uvajanje naprednih tehnologij. Kmetije, ki sodelujejo v njih, se najprej srečajo s senzorsko tehnologijo, denimo s senzorji za vlago in hranila v tleh ter za zaznavanje škodljivcev, s senzorji za klimo v hlevu ter s samovozečimi stroji oziroma z brezpilotnimi letalniki za spremljanje stanja posevkov. Te tehnologije omogočajo natančno gnojenje, setev in škropljenje oziroma dobro počutje živali v hlevu, kar ne le varuje okolje, ampak neposredno znižuje stroške kmetovanja.

EIP projekti spodbujajo tudi mreženje med kmeti

Povezovanje z drugimi kmeti v projektu je neprecenljivo. Pogosto se izkaže, da ima bližnji kmet že rešitev za določeno težavo, s katero se kmetija ubada že leta, in taki praktični rešitvi kmet najbolj verjame ter jo prilagodi za svojo kmetijo. S sodelovanjem v EIP projektu kmetija lahko postane t. i. »učna kmetija« ali primer dobre prakse, ki predstavlja svoje izkušnje drugim kmetijam. Sodelovanje v projektih EIP od kmeta sicer zahteva nekaj dodatnega časa in pripravljenost na učenje, vendar so dolgoročni učinki izjemno pozitivni. Kmetija s tem pridobi ne le finančna sredstva, temveč predvsem odpornost na prihodnje izzive. Vključitev v operativno skupino EIP je torej korak iz cone udobja, ki pa lahko kmetiji odločilno pomaga do potrebnega razvoja. Pri vključevanju jim seveda lahko pomagamo tudi kmetijski svetovalci.

 Tomaž Cör, KGZS – Zavod Kranj

Kraški fenomen pod drobnogledom naravovarstvenikov

Kmetijski svetovalci na tretji delavnici naravovarstvenega panožnega krožka projekta Life IP Natura.si spoznavali vodni sistem, biotsko pestrost in izzive kmetovanja na Cerkniskem jezeru

KGZS – Zavod Ljubljana, je v začetku junija organiziral 3. delavnico naravovarstvenega panožnega krožka v okviru projekta Life IP Natura.si na Cerkniskem jezeru, ki je osrednja naravna znamenitost Notranjskega regijskega parka. Park je bil uradno ustanovljen leta 2002 in zajema približno 222 km² površine, kar predstavlja okoli 1 % ozemlja Slovenije.

Delavnico smo pričeli s predavanjem in vodenim ogledom v centru za obiskovalce, kjer so nam predstavili zgodovino in celotni vodni sistem parka, ki spada med najbolj zapletene kraške sisteme v Evropi.

Zapleten kraški vodni sistem

Cerknško jezero je največje presihajoče jezero v Sloveniji in eno najbolj prepoznavnih kraških pojavov v Evropi. Voda iz jezera ponikne skozi številne požiralnike in jamske sisteme, kot so Karlovice, Rešeto, Retje, Sita in Stavče, ki delujejo ali kot požiralniki ali tudi kot bruhalniki. Ob polni ojezeritvi jezero pokriva približno 27 km² površine in zadrži okoli 80 milijonov m³ vode. Med najpomembnejšimi kraškimi pojavi parka je Križna jama, svetovno znana po svojih 22 podzemnih jezerih.

Prvi podroben opis jezera je leta 1550 objavil Georg Werner, ki je posebno pozornost namenil ribolovu. Sledili so mu številni drugi raziskovalci, med njimi tudi Janez Vajkard Valvasor, ki je leta 1689 v delu Slava vojvodine Kranjske opisal znameniti »ribiški kamen«, po katerem so domačini določali najprimernejši čas za ribolov.

V zgodovini so ljudje delovanje jezera večkrat poskušali uravnati. Med obema svetovnima vojnima so strugo Stržena izravnavali in skrajšali, da bi voda hitreje odtekala, s tem pa so bili uničeni številni naravni meandri, ki jih park danes postopoma obnavlja z renaturacijskimi ukrepi. Nastajali so tudi ambiciozni načrti za gradnjo visokih pregrad, ki bi trajno zalile Cerknško in Planinsko polje, voda pa bi se uporabljala za proizvodnjo električne energije in celo za hlajenje jedrske elektrarne. Zaradi močnega nasprotovanja lokalnega prebivalstva, študentov in naravovarstvenikov ti projekti nikoli niso bili uresničeni.

Bogata flora in favna ter izzivi kmetovanja

Po predavanju smo si tudi od blizu ogledali habitatne tipe v samem srcu parka, kjer uspeva več kot 1.000 vrst rastlin. Med najpomembnejšimi je dišeči luk, ki tukaj tvori največjo populacijo v Sloveniji; ker cveti šele konec avgusta, ga zgodnja košnja travnikov močno ogroža. Raste tudi približno 80 vrst divjih orhidej, katerih semena lahko vzklijejo le ob pomoči posebnih gliv v tleh (mikoriza). Podobno kot v Ormoških lagunah tudi tukaj v okviru projekta Life for Seeds zbirajo semena

avtohtonih travniških rastlin, jih sušijo in hranijo pri -20 °C, pri čemer ostanejo kaljiva od 50 do 100 let.

Cerknško jezero je eno najpomembnejših območij za ptice v Sloveniji – na njem gnezdi ali se med selitvijo ustavi približno 350 vrst. Med najpomembnejšimi je kosci, ki za uspešno gnezdenje potrebuje pozno košnjo travnikov, po 1. avgustu. Izjemno redka je tudi bobnarica, vrsta čaplje, ki gnezdi v trstičjih; vsako leto tu gnezdita le en do dva para.

Velik del krajine ohranjajo lokalni kmetje in agrarne skupnosti, ki nekatere skupaj upravljajo tudi več kot 420 ha zemljišč. Kmetje se pogosto srečujejo z omejitvami varstvenih režimov, kot je prepoved preoravanja trajnih travnikov (OOTT) ter omejitve o času košnje. Te zahteve sicer pomagajo ohranjati naravo, vendar lahko zmanjšujejo kakovost krme za živino. Problem predstavljajo tudi invazivne vrste, predvsem zlata rozga in enoletna suholetnica, ki ju živina ne pase, zato se hitro širita in izpodrivata avtohtone travniške vrste.

Notranjski regijski park zaradi izjemnega kraškega vodnega sistema, bogate zgodovine raziskovanja, pestre flore in favne ter prepleta človekovega delovanja z naravnimi procesi predstavlja dragocen primer trajnostnega sobivanja človeka in narave.

Vse doslej izvedene delavnice so bile poučne in dobro sprejete, zato bomo jeseni organizirali še četrto in zadnjo delavnico v okviru projekta, ogled Škocjanskega zatoka pri Koprju.

Ana Pečjak in Mojca Vaupotič, KGZS – Zavod Ljubljana

Les je lep, trpežen in drži vodo

Pogovor z izdelovalcem skodel Zdravkom Cesarjem iz Srednje vasi v Bohinju

Nekoč je bila reklama s sloganom *Les je lep*. Res je. Lep in vsestransko uporaben. Skoraj si ne predstavljamo bivalnega prostora brez lesa ali praktično v celoti lesenih objektov, kot sta za Slovenijo značilna kozolec ali čebelnjak.

Les je v okolju, kjer rastejo iglavci, predvsem smreke, uporaben tudi za kritino. To so skodle, ki jim na **Gorenjskem** rečejo *šinklni*, na Štajerskem *šikli*, na Koroškem *šinktli*, na Notranjskem in Kočevskem pa se uporablja izraz *šindre*.

Vrnimo se k šinklom, saj smo se za poduk o njihovi izdelavi odpravili v **Srednjo vas v Bohinju**, kjer jih v okviru dopolnilne dejavnosti na kmetiji po tradicionalni metodi s cepljenjem izdeluje **Zdravko Cesar**. Poleg cepljenih se namreč uporabljajo tudi žagane deske.

Zakaj pokrivati s skodlami?

So dobro vremensko obstojne in zato primerne za visokogorje; les je dober izolator, ima lep naraven, tradicionalen videz; uporabljamo slovenski les. Skodle so UV obstojne, lahka kritina, nični stroški depeniranja, saj dotrajane skodle uporabimo za kurjavo.

Obrti se je priučil od drugih mojstrov

»Izdelava skodel ni naša družinska tradicija. Ta znanja in spretnosti sem pridobil, ko so pri nas mojstri prekrivali strehe. Na kmetiji smo imeli v dolini in na planinah skupaj kar

27 streh, zato so bili mojstri skoraj vsako leto pri nas. Rad sem jim pomagal, hodil z njimi v gozd odbirati smreke in tako sem počasi srkal znanje,« pove sicer nekdanji revirni gozdar Zdravko Cesar in nadaljuje: »Vse se začne v gozdu. Za skodle je optimalna debelina debla okrog 45 centimetrov. Rastišče mora imeti pravo lego, to je rahla dolina, kjer rast ne sme biti prehitra.« Optimalno je, da ima les okrog 12 enakomernih letnic na centimeter, da zgleda kot listi v knjigi.

Cesar je tudi spomnil, da je bila že po drugi svetovni vojni posebna skrb za najboljše smreke. Bil je posebej zaposlen gozdar, ki je odbiral les za glasbila, gimnastično orodje, jambore in skodle. Sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja so izvajali nego – debela v premeru 15 do 20 centimetrov so obžagovali s posebnimi žagami, ki so jim rekli opice. Glede na to, da so v zadnjem desetletju ujme povzročile veliko škode v gozdovih in da je sedaj ogromno mladih sestojev, je v tem velik potencial za takšno nego in vzgojo visokokakovostnih dreves, a žal med lastniki skoraj ni interesa. Pa bi lahko z načrtovanjem pridelali visokokakovosten les, ki bi ga lahko ponudili npr. tudi na dražbi lesa v Slovenj Gradcu.

Izbor pravih dreves in sečnja ob pravem času

»Drevo mora biti posekano ob pravem času, eni prisegajo na sečnjo pozimi, jaz pa se bolj nagibam k temu, da se seka po prvi polni luni v maju ali že aprila, ko je les v soku. Primerna so resonančna drevesa, kar pomeni, da morajo rasti v pravi smeri (levo za soncem) in morajo biti brez grč in vej. Po poseku se drevo olupí, pusti se mu vrh z vejami in tako se suši okrog dva meseca (posek na suš).

Izdelava skodel je zelo natančno opravilo, ki zahteva veliko izkušenj.

Orodje za izdelavo skodel: lesen klin za razcepljanje, kij iz gabrovega (ali kakega drugega trdega) lesa, sekira šinklarica (dešivnica) in tesarska sekira žapoha.

Zdravko Cesar pozna številne skrivnosti izdelave skodel.

S potrkanjem se ugotovi zven lesa, s tem pa njegova kakovost in uporabnost.

Posebej hranjen resonančni les je primeren za izdelavo brenkal in godal.

V tem času les porumeni in postane lažji, kar olajša spravilo. Nato se deblo odreže na pravo dolžino, odvisno od tega, kako dolge skodle želimo,« opiše Cesar postopek odbire debela.

Kako naredijo skodle

Za izdelavo skodel je treba imeti pravo orodje. Delo poteka ročno s posebno sekiro šinklarico in lesenim kijem, ki je narejen iz trpežnega kosa lesa, kot je gaber. Ročno olupljeno deblo razžagajo na željeno dolžino. Deblo se razdeli na štiri kose, potem vsakega še na pol in iz teh se pridobijo skodle. Nekajcentimtrska sredica, rečejo ji tele, je zaradi vraščenih vej in grč za skodle neuporabna. Ko skodle razcepijo, jim s tesarsko sekiro, po domače žapoho, obtešejo stranski rob. Skodle nato zložijo v navzkrižne vrste, ki jih na vrhu obtežijo, da se posušijo v ravne skodle.

Skodla je odcepljena deščica, ki je široka od šest do dvajset centimetrov, dolga pa od dvajset centimetrov (te se uporabljajo predvsem za obijanje sten) pa vse do enega metra. Skodle so debele – mogoče bi bilo primerneje reči tanke – od deset do 17 milimetrov, odvisno od njene dolžine.

Film Izgubljena resonanca

»Za izdelavo skodel se uporablja resonančni les. Ko potrkaš po njem, ima poseben zven; poleg izdelave skodel se v njem skriva še veliko večja dodana vrednost, saj je uporaben za izdelavo godal in brenkal. Tudi z ta namen imam pripravljene kose lesa. Ko pride kupec, si vzame res veliko časa za iskanje pravih kosov lesa. Iz stotine kosov jih je le nekaj odstotkov uporabnih za izdelavo instrumentov. Na to temo smo pred dobrim desetletjem posneli igrano-dokumentarni film Izgubljena resonanca in je dostopen na platformi You Tube,« je dal zanimiv namig Cesar.

Gremo na streho

Sklepno dejanje pridobivanja skodel je seveda prekrivanje. »Skodle morajo iti na streho popolnoma suhe. Tako se zmanjša njihovo zvijanje. Na streho se dajejo tako, kot so rastle, kar pomeni, da je del, ki je bil bliže vrhu, tudi bliže slemenu. Narava je že pokazala, kako je prav. Ker ima les v letnicah različno trdoto, ga voda spira in na skodlah nastanejo žlebovi, po katerih voda odteka. Pomembno pri pribijanju skodel je še to, da morajo biti žebliji pocinkani, sicer jih hitro poje rja,« pove Zdravko Cesar, ki tudi vse skodle, ki jih izdelava, lastnoročno položi na strehe na Bohinjskem.

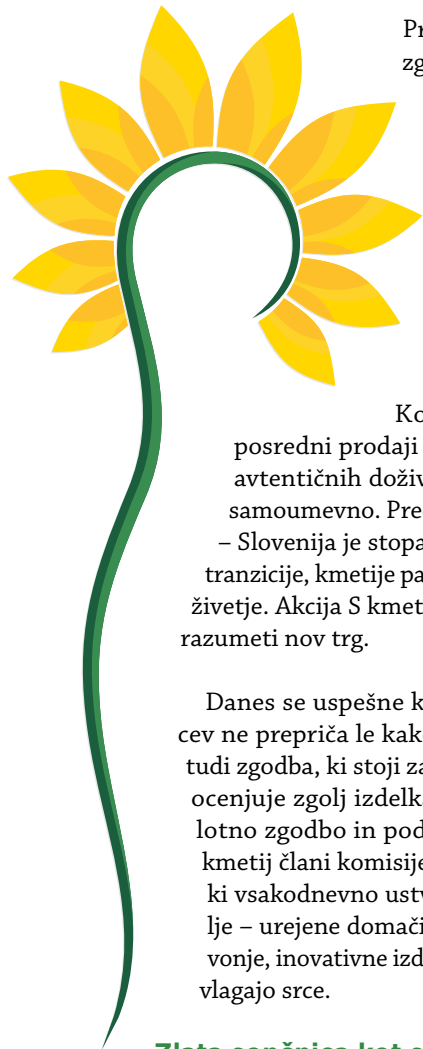
Marjan Papež, KGZS

S skodlami pokrit kozolec s čopi, ki pa niso običajni za strehe na Bohinjskem. Ta jih ima, ker so s tem zmanjšali vpliv vetrov, ki na tem mestu v Koprivniku nad Bohinjem stalno pihajo.

S kmetije za Vas: 31 let odkrivanja najboljših slovenskih kmetij

Akcija S kmetije za Vas v svojem bistvu predstavlja vrhunsko ponudbo slovenskih družinskih kmetij, ki jo ustvarjajo predani ljudje za osveščene kupce.

Priznanje Zlata sončnica ni zgolj nagrada, temveč potrditev, da kmetija uspešno združuje kakovostno pridelavo, predelavo oziroma storitve, urejenost, gospodarnost v ohranjanju narave in trajnostnosti rodovitne zemlje ter spoštljiv odnos do kupcev.

Ko danes govorimo o neposredni prodaji s kmetij, lokalni hrani in avtentičnih doživetjih podeželja, se zdi to samoumevno. Pred 31 leti pa je bilo drugače – Slovenija je stopala v obdobje gospodarske tranzicije, kmetije pa so iskale nove poti za preživetje. Akcija S kmetije za Vas jim je pomagala razumeti nov trg.

Danes se uspešne kmetije zavedajo, da kupcev ne prepriča le kakovosten pridelek, ampak tudi zgodba, ki stoji za njim. Prav zato akcija ne ocenjuje zgolj izdelka ali storitve, temveč celotno zgodbo in podobo kmetije. Ob obiskih kmetij člani komisije doživljamo zgodbe ljudi, ki vsakodnevno ustvarjajo slovensko podeželje – urejene domačije, bogate okuse, prijetne vonje, inovativne izdelke in ljudi, ki v svoje delo vlagajo srce.

Zlata sončnica kot simbol uspešnosti in urejenosti

Akcija je danes vključena v program Javne službe kmetijskega svetovanja pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije. V sodelovanju s partnerjema ČZD Kmečki glas in Časnikom Finance s portalom Agrobiznis vsako leto išče kmetije, ki na svojem področju posebej izstopajo. Podeljena Zlata sončnica kupcem sporoča, da gre za kmetijo, na kateri se lahko oskrbijo z zdravo, kakovostno in lokalno pridelano hrano ali uporabijo vrhunske storitve, povezane s podeželjem.

Komisija kmetijo ocenjuje celostno, v ospredju pa so: urejenost kmetije, pestrost ponudbe, prepoznavnost v prostoru, kakovost trženja in promocijski materiali, komunikacijske sposobnosti nosilcev kmetije, odnos do kupcev, celotna zgodba in identiteta.

Komisijo sestavljamo Andrejka Krt, Tevž Tavčar in Petra Šubic. Vsako leto opazimo, da je odločanje težje, saj kmetije postajajo vse bolj profesionalne in tržno usmerjene. »Pogosto o zmagi odloča kar pikapolonica,« rečemo člani komisije – na tehtnico namreč postavimo dve vrhunsko vodeni kmetiji, o zmagovalcu pa odločajo drobni detajli.

Letošnji ogledi so ponovno pokazali, kako raznolike in uspešne so slovenske družinske kmetije: od kmetije na dveh hektarjih, ki zahvaljujoč predelavi omogoča polno delovno mesto, do 26-letne nosilke, ki je v petih letih ustvarila tri delovna mesta, družinske dinastije s štirimi generacijami pod eno streho in kmetije, ki je tradicijo iz leta 1945 nadgradila v pridelavo slovenskih arašidov. Vsaka kmetija ima svojo zgodbo in tudi zato je uspešna.

Vse te zgodbe dokazujejo, da razvoj slovenskega podeželja temelji predvsem na ljudeh, njihovih idejah in vztrajnosti. Zahvalo za napredek nosilci kmetij večinoma delijo z javno službo kmetijskega svetovanja – številni povedo, da so se za prijavo odločili zaradi spodbude svojih svetovalcev.

Letošnjim sodelujočim kmetijam so strokovno podporo nudili: Vanja Bajd Freljih, Martina Gomzi, Darja Jeriček, Linda Kogoj, Maja Križnar, Romana Ozmec, Tatjana Škof, Maja Škrinjar. Njihovo delo pogosto presega strokovno svetovanje in vključuje tudi motivacijo, povezovanje ter pomoč pri prepoznavanju razvojnih priložnosti.

Drage bralke in bralce želimo s tem člankom spodbuditi, da si vzamejo čas za obisk slovenskih družinskih kmetij – naj gre za nakup kakovostne hrane, okušanje domačih izdelkov, oddih na turistični kmetiji ali pogovor z ljudmi, ki ustvarjajo našo hrano.

Vsaka Zlata sončnica je priznanje posamezni kmetiji, hkrati pa tudi priznanje slovenskemu kmetijstvu, ki kljub izzivom dokazuje, da zna ustvarjati izdelke in storitve, vredne zaupanja in ponosa.

 Andrejka Krt, KGZS

Kmetija J.A.N.A.

Aleš Dolamič, Dobrova 8, Križevci pri Ljutomeru

Iz ničle do prepoznavne blagovne znamke: Kmetija J.A.N.A. prisega na kakovost, inovativnost in neposreden stik s kupci

Na zemlji, ki jo je žena podedovala po babici, je v nekaj več kot desetletju zrasla zgodba o uspehu družinske kmetije J.A.N.A. Danes obdelujejo 2,31 hektarja trajnih nasadov, na katerih gojijo predvsem aronijo, iz nje pa razvijajo že okoli

30 različnih izdelkov. »Za eno družinsko kmetijo je dela več kot dovolj, financ pa še ne toliko, da bi lahko od tega živeli vsi družinski člani,« pojasnjujeta.

Že od začetka sledijo jasni viziji – čim več kupcev pripeljati neposredno na kmetijo. Poleg prodaje izdelkov organizirajo vodene ogleda in degustacije, na katerih obiskovalci spoznajo pot od pridelave do predelave.

Leta 2013 so na trg vstopili s sokom, sirupom in marmelado iz aronije, danes pa ponudbo dopolnjujejo še čaji, žganja in drugi predelani izdelki. Naslednji korak vidijo v proizvodnji aronijevega kisa. Predelavo izvajajo na svoji kmetiji, pridelek pa je praviloma predelan še isti dan, ko je obran, kar zagotavlja najvišjo kakovost.

Na kmetiji veliko pozornosti namenijo trajnostnim praksam – vključeni so v ukrep spodbujanja biotske raznovrstnosti, za gnojenje pa uporabljajo svoj kompost iz ostankov predelave, dopolnjen s konjskim gnojem. Gospodar Aleš nenehno išče nove možnosti izrabe stranskih produktov, saj je njegovo vodi-

lo, da se na kmetiji nič ne zavrže – tako že razmišlja o šipkovem olju in kavi iz šipkovih pešk.

Zgodba štirice: Prepoznavnost gradijo z enotno – značilno štirikotno embalažo. Število štiri ima za družino poseben pomen in ga povezujejo z imeni J.A.N.A za živilske izdelke in A.LES za izdelke iz lesa.

»Če sam pridelam, predelam in prodam izdelek neposredno kupcu, lahko od tega ena oseba dobro živi. Znanje in delo pridnih rok sta porok za uspeh, ne glede na velikost kmetije,« poudarjajo na kmetiji J.A.N.A.

Kmetija Hecl

Peter Hecl, Orehova cesta 44, Orehova vas

Ko je kriza v mlekarstvu postala priložnost za vrhunske mlečne izdelke

Pred več kot petindvajsetimi leti sta zakonca Hecl prevzela družinsko živinorejsko kmetijo. Namesto da bi se ob padcu odkupnih cen mleka umaknili iz dejavnosti, sta se odločila za predelavo mleka na domu. Danes je Kmetija Hecl prepoznavna po vrhunskih jogurtih, skutah in sirih, ki redno prejemajo najvišja priznanja doma in v tujini.

Na kmetiji danes živijo in ustvarjajo štirje družinski člani ter babica, pri

delu pa jim pomagata še en zaposleni v primarni dejavnosti in dva delavca pri predelavi mleka. Obdelujejo 24 hektarjev kmetijskih zemljišč za pridelavo krme, v hlevu pa redijo do 35 krav molznic po sistemu zaprtega kroga reje.

Vse pridelano mleko dosega ekstra kakovostni razred. Večino ga predelajo doma, manjši del pa še vedno prodajo Ljubljanskim mlekarnam. Predelava se je začela leta 2009, ko je prvi izdelek na ocenjevanju Dobrot slovenskih kmetij prejel zlato priznanje. Predelovalni objekt so od takrat zaradi rasti povpraševanja razširili že petkrat.

Prvi in še vedno eden najbolj priljubljenih izdelkov ostaja navadni jogurt. Velik uspeh so dosegli tudi z jogurti z

domačim sadjem brez dodanega sladkorja; namesto sladkorja uporabljajo stevio, zaradi česar so izdelki primerni tudi za diabetike. Inovativni sadni beljakovinski jogurt s 30 grammi beljakovin je namenjen predvsem športnikom in starejšim.

V ponudbi imajo tudi več vrst skut in sirov. Poseben ponos predstavlja trdi sir s prano skorjo, ki ga med zorenjem premažejo najmanj 70-krat. Med novjšimi izdelki vzbuja pozornost camembert s tartufi in čilijem.

»Ni dovolj, da si sam prepričan, da je tvoj izdelek najboljši. Pomembno je, da to potrdijo tudi neodvisni strokovnjaki,« poudarja gospodar. Na kmetiji si želijo okrepiti tudi izobraževalne delavnice in degustacije za obiskovalce.

Kmetija Jakopič

Janez Jakopič, Podpeč 30, Videm-Dobrepolje

Od polj in mlečne prireje do lastne sirarne in mlinarske dejavnosti

Na Kmetiji Jakopič so dokazali, da se lahko tudi velika družinska kmetija uspešno prilagaja razmeram na trgu. Poleg prireje mleka in poljedelstva so razvili svojo mlinarsko dejavnost, predelavo mleka in neposredno prodajo, pri tem pa ostajajo pomemben člen lokalnega podežljja tudi z izvajanjem strojnih storitev za okoliške kmetije.

Kmetija danes obdeluje približno 100 hektarjev kmetijskih površin in sodi med večje družinske kmetije v svoji okolici. Na domačiji živijo tri generacije, ki skupaj skrbijo za razvoj kmetije in njeno prihodnost.

Pomemben mejnik je bilo leto 2022, ko so začeli predelavo mleka in zgradili svojo sirarno, že prej pa so razvili tudi mlinarsko dejavnost. Tako danes na kmetiji obvladujejo celotno verigo od pridelave surovin do končnega izdelka – od žita do moke (krušne, pirine, polnozrnat, ajdove) in kaš (ješprenjeve, prosene, ajdove), zdroba ter ovsenih kosmičev.

Sirarna je bila logičen odgovor na vse večja nihanja odkupnih cen mleka. Danes kupcem ponujajo različne mlečne izdelke, med katerimi izstopata jogurt na grški način in sir za žar.

Kombajn, ki povezuje celotno dolino: V okviru strojnih krožkov požanjejo na kmetiji približno 80 hektarjev površin za več kot 20 okoliških kmetij. Sodelovanje med kmeti ostaja po njihovem mnenju pomemben del življenja na podeželju.

Ena njihovih največjih prednosti je prodaja na terenu, od vrat do vrat – začeli so s krompirjem, danes pa kupcem ponujajo celotno paleto izdelkov. »Takšno mrežo kupcev gradiš desetletje ali več. Zaupanje se ne ustvari čez noč,« pravijo. Zavedajo se, da prihodnost kmetije ne bo odvisna zgolj od velikosti proizvodnje, temveč tudi od učinkovite organizacije dela in prilagajanja spreminjajočim se razmeram v kmetijstvu.

TK Kajžar

Ksenija Peršak, Ob Meži 10, Mežica

Turistična kmetija Kajžar: štiri generacije, ena zgodba in trideset let gostoljubja

Na Turistični kmetiji Kajžar v Mežiški dolini se prepletajo tradicija, družinska povezanost in gospodarnost kar štirih generacij. Na domačiji danes živi in dela deset družinskih članov, vsi s skupnim ciljem: gostom ponuditi pristno koroško izkušnjo in občutek, da so prišli med prijatelje.

Od domačega kruha do turistične kmetije: Leta 1991 je gospodinja Milka začela peči kruh za lokalno trgovino. Gospodar Gustelj je predlagal razvoj turistične kmetije, ki je leta 1996 postala resničnost – bili so prva turistična kmetija v Mežici.

Vsaka generacija prispeva svoj delež: Ustanovitelj Gustelj in Milka še vedno aktivno sodelujeta pri delu. Leta 2015 je gospodarstvo prevzela hči Ksenija Peršak, ki je kmetijo popeljala v

novo razvojno obdobje – zgradili so wellness ponudbo s savnami in masažnimi kadmi ter leta 2017 dokončali prvo brunarico za nastanitve; danes imajo tri, četrto pa že načrtujejo. Ksenijin mož Valentin vodi predelavo lesa, žago in čebelarstvo s približno 100 čebeljimi družinami. Vnukinja Urška je leta 2020 prevzela kulinarčni del dejavnosti: »Babica me je naučila kuhati in še danes kuham po njenih receptih. Gostom ne ponudim samo hrane, ampak tudi zgodbo naše družine.« Njen mož Tilen skrbi za koline in domače mesnine, najmlajša generacija pa za animacijo otrok.

Okusi Koroške na krožniku: Posebnost hiše ostaja odojek, pečen v krušni peči, že skoraj tri desetletja zaščitni znak njihove ponudbe. Med zanimivimi jedmi sta tudi kruhov hren in »trenta«, nekdanja skromna jed iz ostankov testa in ocvirki. Opažajo vse več gostov s prehranskimi omejitvami, zato pripravljajo tudi prilagojene obroke. Na družbenih omrežjih gradijo močno skupnost, med drugim z nagradnimi igrami za znamenito »dedijevo salamo«.

Ekološka kmetija Kastelic

Jaka Kastelic, Mali Vrh 8, Mirna Peč

Od rekordne mlečne kmetije do sodobne ekološke zgodbe s poudarkom na predelavi in neposredni prodaji

Zgodovina domačije Pri Brezarjevih sega daleč v preteklost, sodobna družinska zgodba pa se je začela po prvi svetovni vojni s priselitvijo Alojza Kastelica, pradedka sedanjega gospodarja Jake. Kmetija je dolga desetletja temeljila na mešanem kmetijstvu, kasneje pa sta Jakova starša ob poljedelstvu razvila živinorejo.

Leta 2010 je sledil velik preobrat – opustili so prirejo mleka in se v celoti usmerili v intenzivno ekološko sadjarstvo ter postavili prvi ekološki sadovnjak z zaščitno mrežo v Sloveniji. »Ni dovolj samo kakovostno pridelati. Enako pomembno je, kako pridelek kakovostno predelati in ga predstaviti kupcu,« poudarjajo na kmetiji.

Leta 2018 je kmetijo pri 23 letih prevzel Jaka Kastelic in površine razširil za sedem hektarjev. Danes obdelujejo 18 hek-

tarjev njiv, 4 hektarje trajnih travnikov in 4 hektarje trajnih nasadov, glavino sadovnjakov predstavljajo jabolane, nekaj je tudi sliv in orehov.

Kmetija temelji na načelu, da se čim več pridelka predela doma – imajo kar 15 dopolnilnih dejavnosti, med njimi predelavo sadja in zelenjave, mletje moka na kamniti mlin ter strojne storitve, z željo po krožnem gospodarstvu brez odpadkov.

Velik razvojni zagon je prinesla Anja Kastelic, ki se je primožila na domačijo in poskrbela za celostno podobo kmetije ter nove prodajne kanale. »Ljudje danes iščejo zaupanje in pristen stik,« pravi Anja. Rezultati so vidni – več kot 70 odstotkov izdelkov prodajo neposredno končnim kupcem (moko, sokove, čips iz rdečo peso, jabolčne krljle in drugo).

Kmetija kot učilnica v naravi: Pred dvema letoma so odprli vrata obiskovalcem in začeli razvijati izobraževalne programe – oglede, degustacije, peko kruha. Dolgoročni cilj je ureditev učne poti skozi sadovnjak in zeliščni vrt, povezane s šolskimi programi. »Največja vrednost naše kmetije je harmonično življenje treh generacij v eni hiši,« pravijo.

Kmetija Križnar

Tanja Bolka, Škofjeloška cesta 33, Kranj

Od mlečne kmetije do uspešne butične pekarnice, kmalu tudi z lastnim sladoledom

Na Kmetiji Križnar razvijajo mlečno proizvodnjo in gradijo sodoben hlev prihodnosti, na drugi strani pa Tanja Bolka s premišljeno peko peciva in slaščic osvaja kupce po vsej Sloveniji.

Obdelujejo 28 hektarov kmetijskih površin in trenutno redijo 30 krav molznic, čez nekaj mesecev bodo odprli nov sodobni hlev za sto glav velike živine, opremljen z najnovejšo tehnologijo – gre za eno največjih investicij v zgodovini kmetije, financirano brez nepovratnih razpisnih sredstev. »Želimo ustvariti pogoje, ki bodo prijazni tako za živali kot za ljudi, hkrati pa omogočali razvoj kmetije tudi v prihodnje,« poudarjajo.

Poleg krme za živino pridelujejo tudi zelenjavo (brokoli, cvetačo, bučke) za bli-

žnje hotele in žita za svojo predelavo – pšenico, ajdo in oves.

Pomemben mejnik je bilo leto 2021, ko je Tanja Bolka, po izobrazbi živilsko-prehranska tehnika, odprla dopolnilno dejavnost peke peciva, slaščic in potic. Danes njihova ponudba obsega že okoli 80 različnih izdelkov, med najbolj priljubljenimi so Jafa piškoti, čokoladni rogljički, brizgane školjke in ajdovi rogljički. »Ravno ročno delo in domača izdelava sta tisto, kar kupci najbolj cenijo,« pravi Tanja. Uporabljajo svoja jajca, sadje pa odkupujejo od sosednjih kmetij za domače marmelade in nadeve.

Za promocijo skrbijo zunanji strokovnjaki, ki dvakrat tedensko objavljajo videoposnetke na družbenih omrežjih. Izdelki so na voljo v 28 prodajnih mestih po Sloveniji, a največjo dodano vrednost vidijo v neposrednem stiku s kupci prek lastne butične prodajalne. Ker imajo svoje mleko in veliko obiskovalcev, razvijajo tudi svojo linijo sladolediv (malaga, lešnik, čokolada, poprova meta).

Ekološka kmetija Paldauf

Igor Paldauf, Vučja vas 37, Križevci pri Ljutomeru

Rast gradijo na kakovosti, inovacijah in povezovanju

Njihova zgodba temelji na ekološki pridelavi, nenehnem razvoju novih izdelkov ter pogumnem iskanju priložnosti za dodano vrednost. Na kmetiji danes obdelujejo 31 hektarjev zemljišč, na katerih pridelujejo kar 15 različnih poljščin – pšenico, oves, sirek, koruzo trdinko, piro, tatarsko ajdo in druge. Posebnost predstavlja tatarska ajda, ki se

od navadne razlikuje po zelenkasti barvi, bolj grenkem okusu in bogati hranilni vrednosti. Pomemben del pridelave so tudi oljnice – lan, buče in druge kulture za pridobivanje olj.

»Raznolikost kultur nam omogoča večjo odpornost in širšo ponudbo izdelkov, hkrati pa sledimo načelom ekološkega kmetovanja,« pojasnjuje gospodar Igor Paldauf. V dveh kamnitih mlinih meljejo svoja žita v različne vrste mok pod lastno blagovno znamko. Ob poljedelstvu redijo tudi 570 kokoši nesnic, rejo prašičev pa so prepustili kooperacijskemu sodelovanju.

Za vsako mešanico make so pripravili video navodila za uporabo, do katerih kupec dostopa prek QR kode na embalaži. »Želimo, da kupec z našo moko vedno uspe,« poudarjajo.

Kmetija kot učilnica: Redno organizirajo ogleda za vrtce in šole ter delavnice, med najbolj priljubljenimi so tiste s peko kruha z drožmi. Gospodar Igor je tudi mentor dijakom in študentom kmetijskih šol. Pomemben del poslov-

nega modela je povezovanje z drugimi pridelovalci – kot blagovna znamka Be-Eko sodelujejo z okoliškimi kmetijami, od katerih odkupujejo pridelke.

Kmetija že več let dosega med 15- in 20-odstotno letno rast, ki jo pripisujejo skrbnemu načrtovanju – ob koncu leta družina pregleda rezultate in določi cilje za prihodnje obdobje. Razvijajo tudi nove izdelke z višjo dodano vrednostjo, predvsem polizdelke za hitrejšo pripravo obrokov. Njihovo vodilo ostaja: na trg pride le tisto, kar je temeljito preizkušeno.

TK Püklavec

Blaž Püklavec, Zasavci 21, Miklavž pri Ormožu

Tam, kjer vrhunsko vino sreča butični turizem

V slikoviti vasi Zasavci, sredi jeruzalemsko-ormoških gor, stoji turistična kmetija Püklavec, ki povezuje družinsko vinogradniško tradicijo, vrhunsko vina, domačo kulinariko in sodobni turizem. Na razglednem griču, približno 300 metrov nad morjem, se odpirajo pogledi na valovite prleške vinograde. Prav tu že tretja generacija družine nadaljuje tradicijo vinogradništva in gostoljubja.

Današnji gospodar Blaž Püklavec je kmetijo prevzel leta 2008, temelje turistične dejavnosti pa sta že leta 2002 postavila njegova starša. »Počasi, korak za korakom smo gradili zgodbo. Ponosni smo, da smo vse ustvarili s svojim delom in svojimi sredstvi,« poudarjajo.

Na kmetiji obdelujejo okoli 14 hektarjev površin, od tega približno 11 hektarjev vinogradov s sortami, značilnimi za

prleško vinorodno območje. Vinska ponudba zajema suha, polsladka in sladka vina. Zorena vina polnijo v steklenice s plutovinastimi zamaški, sveža vina pa z navojnimi.

Danes je kmetija mnogo več kot vinska – gostom ponujajo deset sodobno opremljenih sob, prostor za avtodome, wellness center in ogrevan zunanji bazen. Kar 95 odstotkov gostov prihaja iz tujine. Za trajnostni vidik poslovanja skrbijo z ogrevanjem na lesne sekance in sončno elektrarno.

Prodajajo skoraj izključno svoje izdelke – poleg vin tudi domače sokove in sadne smutije, pri kulinariki pa prisegajo na lokalne dobavitelje. Danes okoli 60 odstotkov izdelkov prodajo neposredno na kmetiji, delež pa želijo povečati na 80 odstotkov. Posebnost strežbe je postrežba večine jedi na velikih lesenih ploščah za skupno mizo, kar spodbuja druženje.

Na kmetiji zagotavljajo sedem stalnih delovnih mest. »Gost, ki se vrne, mora vsako leto opaziti nekaj novega,« poudarja Blaž, zato načrtujejo tudi lastno predelavo grozdja za proizvodnjo penin.

Kmetija Sili Nuts

Boštjan Silič, Orehovlje 30, 5291 Miren

Od družinske tradicije do prvega slovenskega arašidovega namaza iz doma pridelanih arašidov

Na Primorskem nastaja edinstvena kmetijska zgodba, ki združuje družinsko tradicijo, inovativnost in pogum pri iskanju tržne niše. Na kmetiji Sili Nuts so iz dolgoletne pridelave arašidov razvili dopolnilno dejavnost, s katero prihajajo na trg s 100-odstotno slovenskimi arašidovimi izdelki. Danes veljajo za edine pridelovalce in predelovalce arašidov v Sloveniji, ki celotno pot od semena do namaza opravijo sami.

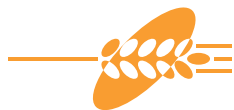
V preteklosti so se ukvarjali predvsem z živinorejo in pridelavo zelenjave. Danes razvoj nove zgodbe vodi sin Boštjan, nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Leta 2017 so začeli izdelovati arašidov namaz, danes pa iz svojega pridelka razvijajo vedno širšo paleto izdelkov.

Posebnost kmetije je popolna sledljivost pridelave – družina uporablja lastno seme, ki ga skrbno ohranja in razmno-

žuje že od leta 1945. Letos so na enem hektarju zasadili arašide in pričakujejo približno tri tone pridelka. Ker v obratu predelujejo samo arašide, izdelki ne vsebujejo sledi drugih alergenov. Poleg namazov ponujajo pražene, karamelizirane, slane in surove arašide ter arašidovo olje.

Arašide pogosto povezujemo s toplejšimi območji sveta, a na kmetiji Sili Nuts dokazujejo, da lahko uspevajo tudi v Sloveniji, čeprav imajo dolgo rastno dobo in zahtevajo veliko ročnega dela. V kolobarju arašidi sledijo žitom in koruzi, družina pa tesno sodeluje tudi z okoliškimi kmeti pri usklajevanju kolobarjenja.

»Ne računamo, kdaj se bo naložba povrnila. Naš glavni interes je ohranjanje tradicije in semena, ki so ga gojili že naši stari starši,« poudarjajo. Največ izdelkov prodajo neposredno na kmetiji ter na sejmi in v turistično-informacijskih centrih. »Na namazu ni samo slovenska zastava, ampak tudi resnično slovenski arašidi, pridelani na naši kmetiji,« pravijo. V prihodnje želijo povečati pridelavo in zagotoviti vsaj eno polno delovno mesto.

AGRA

Država partnerica - ALŽIRIJA

64. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

22. - 26. 8. 2026
Gornja Radgona

POMURSKI SEJEM

16.-20. 9.
2026

58

Celjski
sejem

MOS 2026: Pet dni rešitev, strokovnega znanja in poslovnih priložnosti

Med 16. in 20. septembrom 2026 bo Celjski sejem gostil MOS, največji poslovno-sejemski dogodek v Sloveniji in širši regiji. Letošnja vsebinska zasnova temelji na dveh osrednjih sklopih – MOS Svet bivanja in MOS Svet poslovnih priložnosti – ki na enem mestu povezujeta rešitve za sodobno življenje in priložnosti za razvoj gospodarstva.

MOS – Svet bivanja, ponuja obiskovalcem celovit pregled področij gradnje, prenove, energetske učinkovitosti, pametnih domov, notranje opreme ter trajnostnih rešitev za kakovostnejše življenje. Obiskovalci lahko na enem mestu primerjajo ponudnike, pridobijo strokovne nasvete ter navežejo neposreden stik z izvajalci in proizvajalci.

MOS – Svet poslovnih priložnosti, povezuje podjetništvo, industrijo, inovacije, digitalizacijo in poslovno povezovanje. Ponuja možnosti mreženja, poslovnih srečanj in povezovanja med podjetji.

Prav povezovanje obeh svetov je ena največjih prednosti MOS-a: na enem mestu se srečujejo končni uporabniki, podjetja, strokovnjaki in odločevalci.

Strokovni program in aktualne vsebine

Pomemben del MOS-a bodo strokovne vsebine. Med njimi bodo Simpozij Javno naročanje z vizijo, Mestna konferenca Mestne občine Celje, Forum podjetnic, Mednarodni poslovni forum Slovenija – Albanija: gospodarski most ter odprti forum o e-mobilnosti v organizaciji Društva e-Mobilnost Slovenija (DeMS). Program bo dopolnila tudi okrogla miza Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) z naslovom Ali je arhitekt strošek ali naložba?, ki bo odprla vprašanja o vlogi arhitekta, kakovosti projektiranja in vplivu dobrega načrtovanja na stroške ter dolgoročno vrednost investicije.

Poseben poudarek bodo brezplačna, individualna in neodvisna svetovanja Gradbenega inštituta ZRMK (GI ZRMK). Na njihovem razstavno-svetovalnem prostoru v dvorani C bodo vsak dan sejma strokovnjaki svetovali o gradnji in prenovi, pridobivanju dovoljenj, ogrevanju, hlajenju in prezračevanju, obnovljivih virih energije ter varnosti stavb. Program bo dopolnjeval kino kotiček z vsebinami o sodobni in trajnostni prenovi stavb.

Zakaj MOS ostaja pomemben

MOS ostaja eno najpomembnejših stičišč slovenskega gospodarstva, obrti, podjetništva in sodobnega bivanja. Vsako leto na sejmu sodeluje več kot 650 razstavljalcev, ki svoje novosti, produkte in storitve predstavijo več kot 50.000 obiskovalcem.

Spletna akcija 2 za ceno 1

V spletni prodaji sta dve vstopnici na voljo za ceno ene. Akcija velja izključno za spletni nakup in je časovno omejena.

Vstopnice: <https://olaii.com/event/10390/58-mos/>

Sejem spet bo živ

Na 64. Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu Agra v Gornji Radgoni vas od 22. do 26. avgusta čakajo novi izdelki in spoznanja, najboljši nasveti in jedi, nepozabna doživetja in srečanja.

Najpomembnejši tovrstni sejem v širši regiji vas bo očaral ne glede na to, ali ste profesionalni kmetovalec, ljubiteljski vrtnar, gurman, ljubitelj vin ali iščete idejo za popoln izlet. Ta edinstven dogodek za vso družino in vse generacije, praznik sodelovanja, tradicije in prihodnosti bo letos slavil mednarodno leto pašnikov in živinorejcev, kmetič in prostovoljcev za trajnostni razvoj. Svojo ponudbo bo na 70.800 m² površin predstavilo 1690 razstavljalcev in sorazstavljalcev iz 36 držav. Država partnerica z vsem svojim eksotičnim čarom bo Alžirija.

Odkrili boste naj sodobnejše tehnologije vodilnih svetovnih proizvajalcev in inovacije mladih podjetij. Ogleдали si boste strokovne razstave vrhunškega goveda, konj, drobnice in avtohtonih pasem, čebelarstva, malih živali in rib v ribniku. Najmlajšim so namenjene zabavno poučne dejavnosti. S sprehoda po čudovitem osrednjem sejmskem vrtu, permakulturno-biodinamičnem vrtu, nasadu medovitih rastlin z visoko tehnološkim čebelnjakom, skozi Povezovalnico pod sejmskim kozolcem, gozdno-parkovni nasad, Ekološki poligon ter nasad starih sort jablan in trt boste odšli polni idej in strokovnih nasvetov za lastno kmetijo ali vrt. Okusili boste nagrajene mesne in mlečne dobrote, vina in osvežilne brezalkoholne pijače iz ocenjevanj kakovosti pod sejmskim okriljem. V Čebelnjem paviljonu boste uživali v odkrivanju skrivnosti čebelnjega sveta in nagrajenem medu. V Vinskem hramu vam bo plemenita vina v pokušno ponudila Vinska kraljica Slovenije. Na razstavnih prostorih boste lahko preizkusili nagrajeno kmetijsko mehanizacijo. Vsak dan vas bodo zabavala napeta tekmovanja in nepozabno družabno dogajanje za vse generacije. Sejem AGRA bo krepil podeželje, ohranjal okolje in skrbel za boljši pridelek in varno preskrbo z mednarodnimi poslovnimi dogodki, aktualnimi strokovnimi posveti in razstavami v organizaciji najpomembnejših slovenskih in mednarodnih ustanov.

Država partnerica Alžirija

Alžirija bo izpostavila bogastvo svoje kmetijske dediščine in kakovost proizvodov, investicijske priložnosti ter reforme za spodbujanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja. Njihova podjetja bodo predstavila izdelke, krepila trgovinske vezi in ponujala partnerstva. Odkrivali boste alžirske naravne in ekološke kmetijske pridelke, datlje, sadje, zelenjavo, sire, mleko in mlečne izdelke, pecivo, olive in deviško oljčno olje, mineralno vodo, rožiče in rožičevo moko, različne druge prehranske izdelke ter embalažo za živilsko industrijo.

Strokovna in poslovna srečanja

Med strokovnimi in poslovnimi temami bodo letos še posebej odmevni posveti na temo digitalnih orodij za učinkovitejše gospodarjenje z gozdom v nedeljo, o poti do pravične prehranske verige, zmanjševanju zavržkov in odpadne hrane, Meet4Business AGRA 2026, Veterinarski posvet, Problematika invazivnih tujerodnih rastlin na kmetijskih površinah in Srečanje kmečkih žena v ponedeljek, Madžarsko-slovenski poslovni forum, Gozd, les in trajnostni turizem, Novi pristopi v kmetijskem svetovanju s pomočjo digitalnih orodij, Perutinarstvo, Sadjarski posvet, Zdrava tla, zdrav planet – ohranitveno, regenerativno kmetijstvo kot steber nove kmetijske politike v torek. Zadnji sejmski dan, v sredo, bo podčrtalo srečanje z zamejskimi Slovenci, Slovensko-nizozemski poslovni forum o prehranski varnosti, srečanje partnerjev SRIP hrana ter delavnica Iz ostankov v živilskopredelovalni industriji do izboljševalcev tal. Pestro strokovno in dogajanje v maneži in hlevih pripravljajo rejci drobnice in prašičev. Odvili se bosta srečanja starodobnih traktorjev Steyr iz avstrijske Štajerske.

Kakovost sejma AGRA

Medalje strokovnih ocenjevanj kakovosti AGRA so merilo odličnosti za proizvajalce in potrošnike in nepogrešljivo tržno sredstvo. To dokazujejo tudi visoki jubileji, ki jih praznujejo 40. mednarodno ocenjevanje mleka in mlečnih izdelkov ter rastlinskih nadomestkov, 30. mednarodno ocenjevanje sokov, brezalkoholnih pijač in embaliranih vod ter 25. ocenjevanje medu z mednarodno udeležbo. Izjemno število in kakovost prijavljenih izdelkov pa izkazujejo tudi 47. mednarodno ocenjevanje mesa in mesnih izdelkov, 52. odprto državno ocenjevanje vin "Vino Slovenija Gornja Radgona", 16. odprto državno ocenjevanje BIO vin in 41. odprti natečaj Slovensko priznanje za embalažo. Veliko je tudi zanimanje za 44. mednarodno ocenjevanje kmetijske mehanizacije in opreme, ki bo potekalo tik pred odprtjem sejma AGRA.

Prijazno vabljeni!

Izbrani dogodki AGRA 2026

VSAK DAN

9.00–18.00 / Vzorčni nasadi N4
Vodeni ogledi po Permakulturnem centru:

Etri povezovalnica – kozolec, ekološki poligon, visokotehnološki sejemski čebelnjak z gredico medovitih rastlin, permakulturni vrt in delavnice pri slamnati hiški, vrt Biotehniške šole Rakičan ter Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, slovenski trsni izbor, gozdno-parkovni nasad

9.00–18.00 / Hala D4
Razstava ovc in koz, prikaz česanja volne, predenja na kolovrat in tkanje na namiznih statvah

9.00–18.00 / Hala D1, prašičerejski paviljon, Hala D2, hlev avtohtonih živali
Otroški kotiček

9.00–18.00 / Dvorana 4
Razstava: Ženske na podeželju

13.00–14.00 / Permakulturni center Pomurskega sejma
Ocena balance humusa v različnih kolobarjih – izboljšanje njiv v luči podnebnih sprememb

VEČ DNI

sobota in nedelja 12.00–13.00 in 15.00–16.00 / Maneža
Predstavitel lipicancev Kobilarne Lipica

nedelja, ponedeljek in sreda 14.00 in 16.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja vin Vino Slovenija Gornja Radgona 2026 z Niko Martinčič, Vinsko kraljico Slovenije 2026

ponedeljek 9.00–10.00 in 14.00–16.00, torek 15.00–17.00 in 15.30–17.00, sreda 10.00–11.30 in 13.00–15.00 / Maneža
Revija razstavljenih konj in vožnje s konjsko vprego v organizaciji priznanih rejskih organizacij in Veterinarske fakultete UL

ponedeljek 10.3 –11.30 in 13.30–14.30, torek 11.30–12.30 in 13.30–14.30, sreda 11.30–12.30 in 13.30–14.30 / Demonstracijski prostor
Demonstracija varnega dela z motorno žago

nedelja in sreda 10.00–17.00 / Hala D4
Pokušnja jedi iz jagnjetine – kuharski mojster Jože Zalar

SOBOTA, 22. 8. 2026

Dan podeželske mladine, dan oračev, dan lovstva in ribištva

10.00 / Prireditveni prostor pred upravo
Otvoritev 64. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA

10.00–18.00 / Hala A, razstavni prostor ZSPM
Tržnica društev podeželske mladine

12.00 / Gozdno-parkovni nasad
Zasaditev drevesa v čast Alžiriji

12.00–13.30 / Dvorana 4
Okrogla miza: Nevidne, neslišane: kdo skrbi za ženske, ki skrbijo za podeželje?

13.00–14.30 / Dvorana 2
Lovstvo v digitalni dobi: od eškod do elektronske knjige

14.00–15.00 / Maneža
Tekmovanje v vleki vrvi

15.30–17.00 / Dvorana 4
Okrogla miza: Priložnosti rokodelstva kot dopolnilne dejavnosti

15.30–17.30 / Prireditveni prostor pred upravo
Ples maskot in Tekmovanje v plesanju polke

NEDELJA, 23. 8. 2026

Dan čebelarjev, gozdarjev in gozda, mladih kmetov, kmetijske tehnike, rejcev avtohtonih pasem živali ter dan kmetijsko-živilskega šolstva

9.00–18.00 / Hala A, razstavni prostor ZSPM
Tržnica mladih kmetov

9.30–10.45 / Dvorana 1
3. srečanje praporščakov čebelarskih društev in območnih zvez

10.00 / Demonstracijski prostor
26. državno sekaško tekmovanje lastnikov gozdov

10.00–11.30 / Maneža
Prikaz vodenja teličkov – AGRA junior cup

10.00–16.00 / Dvorana 5
Slovensko kmetijstvo

11.00–12.00 / Prireditveni prostor pred upravo

Svečana razglasitev in podelitev priznanj 25. Ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo

13.00– 14.00 / Maneža
Predstavitel slovenskih avtohtonih pasem s strokovnim komentarjem in podelitijo priznanj

13.00–14.30 / Dvorana 2
eGozdarstvo: digitalna orodja za učinkovitejše gospodarjenje gozda

13.00–14.30 / Dvorana 3
Predavanje: Varna in odgovorna udeležba traktorjev v cestnem prometu

14.00–15.00 / Maneža
Preskakovanje zaprek kot športna disciplina konjenišтва

14.00–15.00 / paviljon za prašičerejo
Krškopoljski prašič: Črno-bela harmonija s Krškega polja

16.00–17.00 / Dvorana 2
Svečana razglasitev in podelitev priznanj 44. mednarodnega ocenjevanja kmetijske mehanizacije in opreme

PONEDELJEK, 24. 8. 2026

Dan govedorejcev, živilcev, gastronomije, ekološkega kmetijstva, veterinarjev in slovenskih zadrušnikov

10.00– 11.00 / Dvorana 4
Manj zavržkov in odpadne hrane

10.00–12.00 / dvorana 3
Meet4Business AGRA 2026 – tematska predavanja

10.00–12.30 / Dvorana 1
Na poti do pravične prehranske verige

10.00–12.30 / Dvorana 5
Veterinarski posvet

10.00–13.00 / Maneža
Ocenjevanje razstavljene goveje živine s strokovnim komentarjem in podelitvijo priznanj

10.00–14.00 / Prireditveni prostor pred upravo
Podelitev priznanj Zadruške zveze Slovenije

11.00– 11.30 / Dvorana 4
Od žive prsti do vitalnega zdravja

11.30-13.00 / Dvorana 4

Problematika invazivnih tujerodnih rastlin

12.30-13.30 / Dvorana 3

Predstavitve zaključenega projekta CRP: Vsebnost vitaminov in ostankov FFS v sadju in zelenjavi

13.00-15.00 / Dvorana 2

Delavnica: Digitalni dvojček Slovenije

13.00-16.00 / Dvorana 5

Meet4business: bilateralna poslovna srečanja

13.30-14.30 / Dvorana 4

Vpliv okoljskega stresa na zdravje in prirastek školk ter izboljšave vzrejnih praks zaradi mikroplastike in podnebnih sprememb

14.00-15.30 / Dvorana 3

Srečanje kmečkih žena

15.00 / Prireditveni prostor pred upravo
Svečana razglasitev rezultatov in podelitev priznanj 30. mednarodnega ocenjevanja sadnih sokov, brezalkoholnih pijač in embaliranih vod, 40. mednarodnega ocenjevanja mleka in mlečnih izdelkov ter rastlinskih nadomestkov, 47. mednarodnega ocenjevanja mesa in mesnih izdelkov ter 41. Slovenskega priznanja za embalažo

15.00-17.00 / Dvorana 5

Madžarsko-slovenski poslovni forum

15.30-17.00 / Dvorana 2

Razvoj verig za ekološka živila: priložnost za slovenske kmetije in podeželje

15.30-19.00 / Dvorana 1

Kako vpliva finančna stabilnost na razvoj kmetije?**TOREK, 25. 8. 2026**

Dan Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, turističnih kmetij, vinogradnikov in vinarjev, konjerejcev, sadjarjev, sommelierjev, Madžarske, turizma, lesarstva in perutninarstva Slovenije

9.30-11.30 / Dvorana 4

Poti in stranpoti biosfernega območja Mura

10.00-11.30 / Dvorana 2

Digitalne rešitve v vinogradništvu

10.00-12.00 / Prireditveni prostor pred upravo

Srečanje ob dnevu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije

10.00-12.00 / Hala D1, prašičerejski paviljon

Kviz za mlade »Prašičereja 2026«

10.00-13.00 / Dvorana 1

Okrogla miza: Gozd, les in trajnostni turizem

10.00-14.30 / Maneža

Predstavitve konj pasem ljutomerski kasač, SHL, haflinger, bosanski planinski konj, lipicanec, posavec s podelitvijo priznanj MK konjerejcem, preskakovanje zaprek kot športna disciplina konjenišva

10.30-11.20 / Dvorana 3

Primer dobre prakse biodinamične kmetije Černelič

11.30-12.00 / vzorčni nasadi N4 – sejmski vinograd

Demonstracija čiščenja ESCE

12.00-13.00 / Dvorana 2

Novi pristopi v kmetijskem svetovanju s pomočjo digitalnih orodij

12.00-13.30 / Dvorana 4

Dan perutninarjev Slovenije

12.00-14.00 / Dvorana 5

Sadarski posvet

13.30-14.30 / Vinski hram

Vodena pokušnja šampionskih vin VINO Slovenija, Gornja Radgona 2026

13.30-15.00 / Dvorana 1

Podelitev priznanj S kmetije za vas

13.30-15.00 / Dvorana 2

Zdrava tla, zdrav planet: ohranitveno, regenerativno kmetijstvo kot steber nove kmetijske politike

14.00-15.30 / Dvorana 4

Okrogla miza: Podeželje kot razvojna priložnost regij

14.30 - 16.00 / Dvorana 3

Kazalniki stanja v slovenskem kmetijstvu – predstavitev Kmetijskega inštituta Slovenije

14.30-16.30 / Dvorana 5

Okrogla miza: Od razdrobljenosti do konkurenčnosti: zakaj Slovenija potrebuje komasacije?

15.00 / Prireditveni prostor pred upravo

Svečana razglasitev rezultatov in podelitev medalj 52. Odprtega državnega ocenjevanja vin VINO Slovenija Gornja Radgona in 16. Odprtega državnega ocenjevanja BIO vin

15.00-19.00 / Dvorana 1

Kmetija prihodnosti: Od njive do financ**SREDA, 26. 8. 2026**

Dan prašičerejcev, rejcev drobnice, zamejskih Slovencev, avstrijske Štajerske, ter Steyr traktorjev

10.00-11.00 / Dvorana 2

Prehod na FSDN in uporaba FSDN podatkov

10.00 - 11.30 / Dvorana 3

Srečanje z zamejskimi Slovenci

10.00- 11.30 / Dvorana 1

Ali pomanjkanje veterinarskih sredstev še zagotavlja dobrobit živali?

10.00-11.30 / Dvorana 4

Posvet »Izzivi v slovenski prašičereji« in podelitev priznanj

10.00-14.00 / Dvorana 5

SDBP BUSINESS FORUM AGRA 2026, Food Security: SLO & NL – Gateway to the Western Balkans and Africa

12.00 - 13.30 / Dvorana 4

Krškopoljski prašič: Črno-bela harmonija s Krškega polja

12.00-13.00 / Maneža

Predstavitve pasem ovac in koz, ki jih redimo v Sloveniji, s strokovnim komentarjem, prikaz striženja ovac, obrezovanja parkljev in rokovanja z drobnico, dela ovčarskega psa Border Collieja in podelitev priznanj

12.00-15.00 / Dvorana 2

Srečanje partnerjev SRIP HRANA

12.30-14.00 / Dvorana 3

Iz ostankov živilsko predelovalne industrije do izboljševalcev tal

13.00 / Prireditveni prostor pred upravo

16. srečanje starodobnih traktorjev Steyr

13.30 / Dvorana 1

Srečanje avstrijske Štajerske

Organizator si pridržuje pravico do sprememb.

Svež program: www.sejem-agra.si

Slovensko podeželje se hitro spreminja. Kmetije se srečujejo s podnebnimi spremembami, novimi tehnologijami, zahtevami trga in potrebo po večji samooskrbi. Ob tem ostajajo ključni generacijska prenova, ohranjanje obdelovalnih zemljišč ter ustvarjanje pogojev, da bodo mladi v kmetijstvu in na podeželju prepoznali svojo poklicno in življenjsko priložnost.

Za uspešen razvoj kmetijstva danes ni dovolj le dobro poznavanje pridelave. Pomembni so tudi podjetniško razmišljanje, trženje, povezovanje, digitalizacija, učinkovita raba virov in vključevanje v kratke lokalne prehranske verige. V ospredje vse bolj prihajajo pametno in precizno kmetijstvo, uporaba sodobnih tehnologij, prilagajanje podnebnim spremembam ter iskanje rešitev, ki omogočajo večjo odpornost in konkurenčnost kmetij. Kmetije vse pogostejše razvijajo lastno pridelavo, neposredno prodajo, turistično ponudbo in druge dopolnilne dejavnosti, s katerimi povečujejo dodano vrednost svojih proizvodov ter krepijo povezanost z lokalnim okoljem.

Na Visoki šoli za upravljanje podeželja Grm Novo mesto, ki je del nove javne univerze Novo mesto, se na izzive podeželja odzivamo z izvajanjem visokošolskega strokovnega študijskega programa Upravljanje podeželja. Program povezuje znanja s področij kmetijstva, podjetništva, turizma, varovanja okolja, trajnostnega razvoja in upravljanja prostora ter študente spodbuja k inovativnemu in odgovornemu razmišljanju. Posebna vrednost študija je njegova praktična usmerjenost. Študenti pridobivajo izkušnje v podjetjih, organizacijah, zadrukah, razvojnih institucijah, na kmetijah, v okviru različnih projektov ter s sodelovanjem s strokovnjaki iz prakse. Praktično usposabljanje lahko opravljajo v Sloveniji ali v mednarodnem okolju ter tako razvijajo strokovne, podjetniške, digitalne in komunikacijske kompetence.

Študij ni namenjen le mladim s kmetij, prihodnjim prevzemnikom kmetij, zaposlenim v kmetijstvu in sorodnih dejavnostih, pač pa vsem, ki želijo svoje znanje in poklicno pot povezati z razvojem podeželja. Prav njihova ustvarjalnost, strokovnost in pripravljenost na sodelovanje bodo odločilne za prihodnost slovenskega kmetijstva. Z izobraževanjem, ki povezuje prakso, sodobne tehnologije in resnične potrebe podeželskih okolij, lahko nastajajo nove razvojne priložnosti, uspešne zgodbe in trdni temelji za vitalno slovensko podeželje.

Visoka šola za upravljanje
podeželja Grm Novo mesto

VABI K VPISU!

VISOKOŠOLSKI STROKOVNI ŠTUDIJSKI PROGRAM UPRVLJANJE PODEŽELJA

Odgovarja na ključna vprašanja prihodnosti:

- ✿ Kako učinkovito razvijati in upravljati podeželje?
- ✿ Kako optimizirati pridelavo in pridelavo hrane?
- ✿ Kako obvladovati naravne vire in okolje?
- ✿ Kako spodbujati podjetništvo in inovacije na podeželju?

S TRADICIJO V NAPREDNO PODEŽELJE!

Visoka šola za upravljanje podeželja Grm Novo mesto
Ljubljanska cesta 28, 8000 Novo mesto

Telefon: +386 40 799 120

www.vsgm.unm.si | e-mail: info@vsgm.unm.si

Nova znanja in spoznanja na sejmu

Vabljeni na strokovna predavanja, ki jih na sejmu Agra v Gornji Radgoni organizira KGZS v sodelovanju z drugimi strokovnjaki

Varna in odgovorna udeležba traktorjev v cestnem prometu

Predavanje bosta v **nedeljo, 23. avgusta, ob 13.00 v dvorani 3** opravila samostojni policijski inšpektor Tomaž Murgelj iz Oddelka za cestni promet v Sektorju uniformirane policije Policijske uprave Murska Sobota (OCP SUP PU Murska Sobota) in Marjan Dolenšek, specialist za kmetijsko tehniko, KGZS – Zavod Ljubljana.

Predavanje bo zajemalo naslednje teme:

- splošna pravila vožnje v cestnem prometu s poudarkom na vožnji s traktorjem,
- prevoz tovora in potnikov,
- oprema in naprave na traktorju in traktorskih priključkih – tehnična brezhibnost, označevanje npr. širših in daljših priključkov,
- uporaba varnostnih pasov v traktorju,
- dimenzije in dovoljene skupne mase vozil (gospodarska vožnja, izredni prevozi, npr. kombajni),
- uporaba javnih cest in onesnaženje cestišča – dolžnosti ob vključevanju s travnikov, njiv, gozdnih poti ipd.,
- psihofizično stanje voznikov (alkohol, droge in druge psihoaktivne snovi).

Krškopoljski prašič – črno-bela harmonija s Krškega polja

Predavanje bo v **nedeljo, 23. avgusta, ob 14.00** v paviljonu za prašičerejo, hala D1.

Krškopoljski prašič je edina ohranjena slovenska avtohtona pasma prašičev. Da prašiča poimenujemo za krškopoljskega prašiča, mora biti individualno označen po rejskem programu za to pasmo. Le izdelke iz pravilno individualno označenih prašičev lahko poimenujemo izdelke iz prašičev krškopoljske pasme (Uredba 1012/2016). Nadzor vrši tudi Društvo rejcev krškopoljskih prašičev s pomočjo genetike, za kar potrebuje 1 mm3 vzorca mesa ali pripravljene jedi (partner Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko) in elementne ter izotopske sestave, za kar potrebuje le izcedek iz mesa (partner Inštitut Jožef Stefan).

Manj zavržkov in odpadne hrane

Na dogodku, ki bo v **ponedeljek, 24. avgusta, ob 10.00 v dvorani 4**, bomo predstavili pomen zmanjševanja izgub hrane ter možnosti za učinkovitejšo rabo pridelkov na kmetijah. Predstavljeni bodo primeri dobrih praks in ukrepi, s katerimi lahko prispevamo k bolj trajnostni in gospodarni pridelavi hrane. Dogodek je namenjen kmetom, svetovalcem in vsem, ki jih zanima odgovorno ravnanje s hrano ter zmanjševanje izgub.

Problematika invazivnih tujerodnih rastlin na kmetijskih površinah

Predavanje bo v **ponedeljek, 24. avgusta, ob 11.30 v dvorani 4**.

Predavanje pripravljamo v sodelovanju s partnerji projekta Life OrnamentallIAS, pri katerem aktivno sodeluje tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije.

Predavatelji bodo tematiko invazivnih tujerodnih rastlin osvetlili vsak s svojega strokovnega vidika. Z nami bodo:

- Igor Škerbot, univ. dipl. inž. agr. – svetovalec specialist I, področje zelenjadarstva, okrasnih rastlin in poljedelstva, vključno z ekološkim kmetovanjem, KGZS – Zavod Celje;
- Judita Lea Krek, univ. dipl. biol. – višja naravovarstvena svetovalka, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave;

- Ana Dolenc, univ. dipl. biol. – višja naravovarstvena svetovalka, *Zavod Republike Slovenije za varstvo narave*;
- Petra Štern, mag. ekol. biod. – strokovna sodelavka, *Direkcija Republike Slovenije za vode*;
- dr. Nataša Smolar Žvanut, univ. dipl. biol. – sekretarka, *Direkcija Republike Slovenije za vode*;
- Anita Kraševac, dipl. org. turizma – strokovna sodelavka projekta, *Notranjski park*.

Po predstavitev bo čas namenjen vašim vprašanjem in odprti diskusiji. Ob koncu vas vabi še »Invazivka« – zabavna nagradna igra z žrebom, v kateri boste lahko sodelovali vsi obiskovalci.

Novi pristopi v kmetijskem svetovanju s pomočjo digitalnih orodij

Predavanje bo v **torek, 25. avgusta, ob 12.00 v dvorani 2**. Predavali bodo:

- Damjan Jerič, direktor KGZ Murska Sobota,
- Marjana Avberšek, specialistka za agrarno ekonomiko pri KGZ Celje,
- Dr. Lara Resman, vodja projektne pisarne pri KGZ Murska Sobota,
- Marinka Korošec, vodja službe za izobraževanja in usposabljanja v kmetijstvu, KGZS,
- Mateja Gorše Janežič, vodja službe za ekonomiko kmetijstva in davke, KGZS.

Spremembe v načinu dela na kmetijah hkrati prinašajo tudi spremembe v vlogi in delu kmetijskih svetovalcev. Svetovanje se vse bolj usmerja v uporabo podatkov, digitalno podporo odločanju ter sodobne oblike komunikacije s kmeti.

V okviru predavanja bomo:

- predstavili **novije digitalne aplikacije**, ki se trenutno razvijajo in uporabljajo v slovenskem kmetijstvu,
- prikazali njihovo **uporabo na kmetijah** in v kmetijski svetovalni službi,
- osvetlili, kako bodo tovrstna orodja vplivala na **prihodnji razvoj svetovalnega dela** ter komunikacijo med svetovalci in kmeti.

Prehod na FSDN in uporaba FSDN podatkov

Na dogodku, ki bo v **sredo, 26. avgusta, ob 10.00 v dvorani 2**, bomo pokazali, kako lahko podatki postanejo uporabno orodje pri vodenju kmetije. Predstavljeni bodo primeri uporabe ekonomskih in trajnostnih kazalnikov, ki omogočajo celovitejši vpogled v uspešnost kmetije ter podpirajo odločitve o njenem nadaljnjem razvoju.

Svoja znanja in izkušnje bodo predstavile dr. Maja Kožar s Kmetijskega inštituta Slovenije ter Ana Demšar Benedičič in Marjana Avberšek iz Javne službe kmetijskega svetovanja pri KGZS.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Bodite obveščeni o delu KGZS na našem Facebook in Instagram profilu!

www.facebook.com/zbornicaKGZS
www.instagram.com/kgzs_zbornica

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Bodite obveščeni o delu KGZS in novostih na naši spletni strani!

Prijavite se na e-novice:
www.kgzs.si/prijava-enovice

ZVEZA BIODINAMIKOV SLOVENIJE
IN
ZDRUŽENJE DEMETER SLOVENIJA
VABITA NA

4. PRAZNIK BIODINAMIKE

sobota
5. september 2026
od 9.00 do 16.00
Pogačarjev trg
Ljubljana

Dogaňanje v šotoru:

- 10.00 Otvoritev s kulturnim programom
- 10.30 Podelitev priznanj najbolj zaslužnim članom društev
- 11.30 Okrogla miza o sonaravnem kmetijstvu:

Kaj se je spremenilo v treh letih?

- 13.00 Predavanje Drago Kladnik: Pridelava - Prehrana - Zdravje: Zakaj biodinamična živila niso le "eko", ampak so polna vitalne energije (biogovna znamka Demeter)

Med dogaňanjem vas na kulturničnih stojnicah čaka velika zdrave in vitalne biodinamične hrane ter kulturnih poslastic.

Spoštljivi do Zemlje že od 1924!

Priložnost za kmetije: sejem Narava – zdravje 2026

Med 8. in 11. oktobrom 2026 bo na GR Ljubljana znova v ospredju štiridnevni festival zdravega, aktivnega in trajnostnega življenjskega sloga, sobivanja z živalmi ter ustvarjalne igre za vse generacije. Predstavite svoje izdelke, storitve in rešitve obiskovalcem, ki iščejo kakovost, zanesljive informacije in navdih za boljše življenje. Letošnja izvedba pa bo povezala tudi razstavo eksotičnih živali BIOEXO ter dogodek za male in velike ljubitelje LEGO kock Planet kock.

Za ponudnike s podeželja je to več kot še ena odlična priložnost, da kakovostni domači izdelki stopijo iz lokalnega okolja in neposredno nagovorijo mlade družine in iskalce zdravih lokalnih ponudnikov. Prav zato je skupinski nastop pod okriljem Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije tudi v letu 2026 dobrodošla za kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi, ki želite okrepiti prepoznavnost in utrditi zaupanje v svojo ponudbo. Želja ostaja enako kot doslej: v mesto pripeljati najboljše, kar nastaja na slovenskem podeželju.

Sejem si bo tudi prihodnje leto prizadeval za prepoznavne vsebinske sklope, od zdravja in dobrega počutja do zdrave prehrane ter okolja in stika z naravo, zato je naraven prostor za predstavitev lokalnih živil, naravnih izdelkov in drugih kakovostnih rešitev s podeželja. Rok za prijavo razstavljalcev je 26. avgust 2026.

Prijava na sejem Narava-zdravje pod okriljem KGZS

Kdo se lahko prijavi?

Kmetije, ki ponujajo izdelke ali storitve v okviru dopolnilne dejavnosti in so člani KGZS z urejenimi obveznostmi.

Rok za prijavo: **26. avgust 2026**

Prijava je možna le za celotno trajanje sejma (8.–11. oktober 2026, 4 dni).

Kako se prijavite?

Prijavnico lahko dobite na www.kgzs.si ali www.narava-zdravje.si/za-razstavljalce/prijava-na-sejem

Izpolnjeno prijavnico pošljite po pošti na naslov Gospodarsko razstavišče, d. o. o., Dunajska cesta 18, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na narava.zdravje@gr-sejem.si

Pogoji za sodelovanje:

- Članstvo v KGZS in poravnane obveznosti
- Urejena dokumentacija za prodajo na sejmu
- Prijava do roka

Kontaktna oseba KGZS:

Robert Peklaj
robert.peklaj@kgzs.si
tel.: 041 779 132

Kontaktna oseba Gospodarskega

razstavišča:
Aljaž Škarabot
aljaz.skarabot@gr-sejem.si
tel.: 051 620 522

Narava-zdravje

Vabljeni na
skupinski nastop kmetij
z dopolnilnimi
dejavnostmi po
ugodnejših pogojih
s KGZS!

V SODELOVANJU S

8.—11. oktober 2026

GR Ljubljana, kongresni in prireditveni center

www.narava-zdravje.si

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. septembra na naslov: Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s pripisom Nagradna uganka in vašimi podatki.

Med pravnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **NOVA VLADA, STARI IZZIVI**. Med prispelimi odgovori smo izžrebali pet nagrajencev: Nina Fras, Spodnji Ivanjci; Jožef Petrič, Stari trg pri Ložu; Damjan Matkovič, Dragatuš; Franc Langus, Ribčev Laz; Vida Luin, Štanjel. Čestitamo!

Dajanje semen v zemljo

--	--	--	--	--	--

Dovoljen letni posek lesa

--	--	--	--	--	--

Zgodaj pospravljeno žito

--	--	--	--	--	--

Vzklik, s katerim je furman dal ukaz konjem, da se ustavijo

--	--	--	--	--	--

Stara merska enota za žito

--	--	--	--	--	--

Jarek v zemlji, ki nastane pri oranju

--	--	--	--	--	--

Pripomoček za čiščenje lemeža in deske pluga med oranjem

--	--	--	--	--	--

Eden glavnih magnetov za obisk sejma AGRA

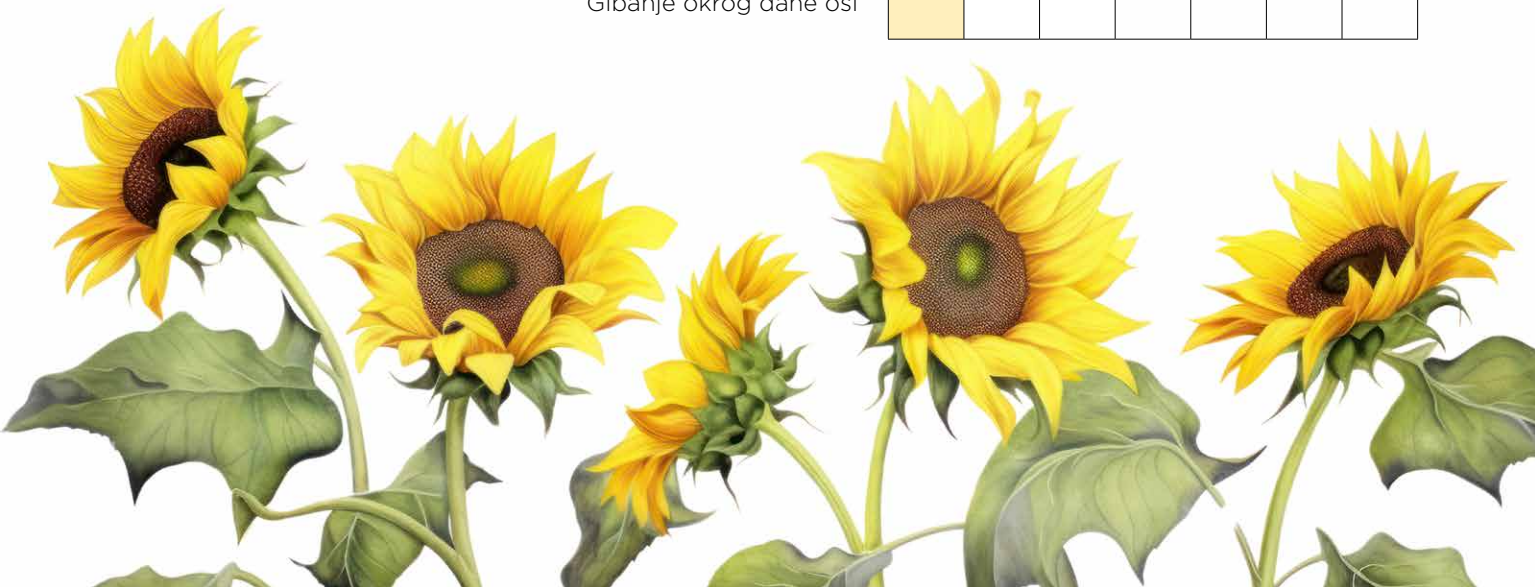
--	--	--	--	--	--

Težka zemlja

--	--	--	--	--	--	--

Gibanje okrog dane osi

--	--	--	--	--	--	--

Nagradna križanka

							AVTOR: MARJAN GRABNER	PRADED	REDKA RADIO- AKTIVNA KOVINA (znak Ra)	MESTO NA SV ITALIJE, Z NATOVO ZRAČNO BAZO	ZNAK ZA KOSITER	KMEČKO ORODJE ZA KIDANJE GNOJA	IDENTIČ- NOST, ISTOST	SPRETNO RAVANJE ZA DOSEGO CILJA
							PRVOTNA OBLIKA SVETA							
							VEČJI RAVEN SVET							
							KOROŠKI KANTAVTOR SMOLAR				PREMAZ ZA LES LONČENA SKLEDA ZA MLEKO			
							RAZLIČICA JEZIKA, NAREČJE ŽIVO BITJE							
												OLIMPIJSKE IGRE PRVOTNI DOMAČIN ITALIJE		
NAŠ IGRALEC IN KOMIK, ZNAN KOT PROFESOR KOSINUS V ČAPOVI KOMEDIJI IZ LETA 1953	VODJA UPORA RIMSKIH SUŽNJEV	FABRIKA (LEPŠE)	PODALJŠEK, PRILEPEK MENICE	STARO MESTO PRI ZADRU, AENONA	IME ČRKE N	STENA ZVRST GLASBE AMERIŠKIH CRNCEV			PRIHOD H KOMU V GOSTE ROJEVANJE					
										OP. PEVKA ONDINA ? KLASINC KOREJSKI AVTO				
MATEMAT. IZRAZ Z VEČ ČLENI, MNOGO- ČLENIK								PRITOK SAVE V KRANJU GRABEN (LEPŠE)					POVZRO- ČITEV NEGIBNOSTI	SPODNJE HLAČE (POGOV.)
PLOVNA ANGLEŠKA REKA					ČEBELJI PANJ REKVIZIT SLABO- VIDNIH			POGOVOR MED DVEMA OSEBAMA, DVOGOVOR OSEL						
FILMA AKIRA KUROSAVE				OBRAT ZA PRIDO- BIVANJE OLJA VARIANTE							SLIKARKA VOGELNIK RUDNINA ŽELEZOV KARBONAT			
GORENJSKO SUŠTARSKO MESTO						ALEKSANDR. DUHOVNIK POKRAJINA V JV. FRANCIJI				DŽEZOVSKA PEVSKA TEHNIKA MIMOHOD				
SLADEK TROPSKI SADZ						IT. OTOČJE OB SICILIJI PRITOK VISLE NA POLJSKEM						MARKO ELSNER KRILATI DEČEK, AMORET		
NEKDANJI FORDOV MESTNI MALČEK			DRŽAVA NA SZ ZDA MESTO V SEVERNI MAKEDONIJI						RAJSKI VRT RUSKI KMEČKI SOCIALIST					REKA SKOZI SANKT PETERBURG
	UMETNIŠKA PODOBA GOLEGA TELESA	POMIJE PO PREK- MURSKO ČUTNA ŽELJA						ŠEF UFEF (ALEK- SANDER) PODJETNIK BOSCAROL						
PO PENINI ZNANO MESTO V SZ. ITALIJI					TRETJA OSEBA MNOŽINE ANTON TRSTENJAK				SOČUTJA VREDNI LJUDJE SREČKO KATANEC					
LOČILO, KI OZNACUJE ZAPOVED						NAME- STITEV V STANO- VANJE								
STENSKA OBLOGA, OPONA						OBRAT, ZASUK							VOJKO ANZELJC	

POMOČ: ARIJ - aleksandrijski duhovnik in teolog s svojim naukom, **AVON** - plovna angleška reka skozi Stratford, **SCAT** - džezovska pevska tehnika, petje brez besed, kjer pevec uporablja zlogne zvoke

Geslo križanke pošljite do 15. septembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Med pravnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila STEBER KMETIJSTVA) bodo praktično nagrado prejeli: Franc Langus, Bohinjsko jezero; Anica Nared, Begunje pri Cerknici; Danica Prelovšek, Kočevje; Bojana Rijavec, Šempas; Polona Smrekar, Mislinja. Čestitamo!

Janez Jakopič,
500.000
litrov pridelanega mleka letno

NLB Agro

Vsaka kmetija
si zasluži
**prilagojeno
ponudbo
financiranja.**

Individualna
OBRAVNAVA

Številke so pomembne. **A še pomembneje je razumeti, kaj stoji za njimi.**
Naši svetovalci najprej prisluhnejo vašim načrtom in potrebam in nato
pripravijo prilagojeno finančno rešitev, ki podpira rast in razvoj vaše kmetije.
www.nlb.si/agro

Za vse, kar sledi.

NLB

Vabljeni na 23. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu v nedeljo, 11. oktobra!

»Prijaznost je sestra prave ljubezni« je Slomškova misel, ki so jo izbrali člani organizacijskega odbora srečanja za vodilo letošnjega dogodka. Misel odpira možnost razmišljanja o pomenu ljubezni in medsebojnega spoštovanja, ki temelji na prijaznosti, zaupanju in solidarnosti, gradi močne podeželske skupnosti ter odpira prostor za sodelovanje v širši družbi.

Vabljeni na 23. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, v nedeljo, 11. oktobra 2026.

Ob 12. uri bo v cerkvi sv. Martina na Ponikvi ob somaševanju duhovnikov daroval mašo upokojeni beograjski nadškof Stanislav Hočevar. Sodeloval bo škof evangeličanske cerkve Leon Novak. Med mašo bo potekal prinos darov pred oltar, s katerim kmetje simbolično izrazijo hvaležnost do plodov, ki jih ob njihovem delu daje narava.

Ob 14. uri bomo druženje nadaljevali s slavnostno akademijo pred Slomškovo rojstno hišo na Slomu. Prisluhnili bomo osrednjim gostom ter glasbenim in literarnim nastopom. Srečanje bomo zaključili s pogostitvijo in druženjem.

Tradicionalni golaž in dobrote s kmetij bodo pripravili člani prostovoljnega gasilskega društva Ponikva in članice okoliških društev kmečkih žena ob sodelovanju učencev Srednje kmetijske šole Šentjur.

Na Slomu bo možen ogled hiše, kjer se je leta 1800 rodil Anton Martin Slomšek. V njej je prikazana življenjska pot velikega duhovnika, vzgojitelja in narodnega buditelja. Pri izvedbi srečanja poleg Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije sodelujejo Občina Šentjur pri Celju, župnija Ponikva in številni prostovoljci.

Za tiste, ki bi se srečanja radi udeležili in nimajo prevoza, bodo nekatere območne enote Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije organizirale avtobusne prevoze. Kontaktne številke za prijave bodo objavljene na spletni strani www.kgzs.si

Lepo vabljeni in vnaprej hvala za vaš prispevek k prijetnemu vzdušju na tem zahvalnem srečanju!

